

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ
ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Студентки курсу, групи,
спеціальності 071 "Облік і
оподаткування"
спеціалізації "Облік і
оподаткування"

Кашук Богдани
Анатоліївни

*підпис
студента*

Науковий керівник
д. екон. наук,
доцент

Фоміна Олена
Володимирівна

*підпис
керівника*

Гарант освітньо-професійної
програми
д.екон. наук, професор

Бенько Микола
Миколайович

*підпис
керівника*

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ "ФАМА БУД".....	7
1.1 Економічна сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів.....	7
1.2 Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази та спеціальної літератури з теми дослідження.....	16
1.3 Передумови організації та методології обліку та аналізу операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД".....	20
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТОВ "ФАМА БУД".....	30
2.1 Організація обліку операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД".....	30
2.2 Фінансовий облік та оподаткування операцій з виробничими запасами.....	38
2.3 Облік виробничих запасів в системі прийняття управлінських рішень....	49
Висновки до розділу 2.....	68
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА АУДИТ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ "ФАМА БУД".....	70
3.1 Джерела, основні показники та методи аналізу операцій із виробничими запасами.....	70
3.2. Розробка та апробація методики аналізу виробничих запасів.....	76
3.3. Методика контролю операцій із виробничими запасами.....	86
Висновки до розділу 3.....	91
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ.....	106

ВСТУП

Актуальність дослідження. Будівельна галузь в Україні є найбільш швидкозростаючою серед усіх галузей народного господарства, що пов'язано, в першу чергу, з поліпшенням фінансового стану провідних промислових та комерційних підприємств, з розвитком інфраструктури і зростанням інвестиційної привабливості [21].

В 2017 році будівництво за вісім місяців зросло на 25,4% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, в тому числі в серпні - на 23,6%. Найвищі темпи зростання були також в будівництві інженерних - 30,1% і нежитлових будівель - 28,1%, тоді як в будівництві житлових будинків зафіксовано зростання лише на 4,1% [62].

Сучасні умови господарювання будівельних підприємств, специфічні особливості їх діяльності обумовлюють необхідність в інформаційному забезпеченні із врахуванням всіх зазначених факторів. Відповідно, методичні та організаційні питання обліку операцій з виробничими запасами будівельних підприємств, які мають характерні будівельній галузі відмінності, є актуальними та потребують обґрунтування для цілей ефективного управління суб'єктом господарювання.

Аналіз останніх досліджень. Питання організації обліку виробничих запасів на підприємствах будівельних галузей висвітлено у багатьох роботах, зокрема таких вітчизняних українських учених, як: П. Кричун, О. Костюшко, М. Кравченко, І. Чалий, О. Чеканський, Г. Ямборко та інших. Важливу роль у розвитку та вдосконаленні обліку відіграють базові роботи зарубіжних авторів, зокрема Е. Хендріксена, М. Ван Бреда, М. Метьюса, В. МакКензі, Р. Витоні, Дж. Ріса, К. Друрі.

Гіпотеза роботи полягає у припущенні розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку виробничих запасів на будівельних підприємствах сприятиме покращенню їх фінансового стану.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку виробничих запасів на будівельних підприємствах з урахуванням сучасних інформаційних потреб управління, податкового регулювання та перспектив розвитку будівництва.

Завданнями випускної кваліфікаційної роботи визначено:

- визначення економічної сутності, класифікації та оцінки виробничих запасів будівельного підприємства;
- здійснення економіко-правового аналізу та огляду нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження;
- виявлення передумов організації та методології обліку та аналізу операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД";
- удосконалення організації обліку операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД";
- розкриття методики фінансового обліку та оподаткування операцій з виробничими запасами;
- викладення методики узагальнення інформації щодо операцій з виробничими запасами у звітності підприємства;
- систематизація джерел, основних показників та методів аналізу операцій із виробничими запасами;
- апробація методики аналізу та аудиту операцій із виробничими запасами.

Об'єктом дослідження є процес обліку операцій з виробничими запасами на будівельному підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних положень обліку, аналізу та оподаткування операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД".

Методи дослідження. Методика проведеного дослідження включає загальнонаукові та емпіричні методичні прийоми економічної науки. У процесі дослідження стану обліку та контролю виробничих запасів

застосовувалися такі методичні прийоми, як аналіз (для виявлення основних напрямів розвитку геодезичних послуг); абстрагування (для визначення суттєвих і несуттєвих чинників, що впливають на функціонування підприємств цієї сфери діяльності), документалістики (встановлення достовірності досліджуваної інформації); інформаційних технологій ПЕОМ; калькулювання собівартості геодезичних послуг і реалізації продукції. В процесі дослідження також використовувалися синтез, дедукція, індукція, розрахунково-аналітичні та інші методичні прийоми дослідження.

Інформаційною базою дослідження є законодавство, нормативно-правові акти з питань підприємницької діяльності, обліку та контролю в галузях національної економіки, наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, матеріали симпозіумів і конференцій. Фактографічна інформація, використана в процесі досліджень, охоплює звітні дані ТОВ "ФАМА БУД".

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені в роботі рекомендації і пропозиції, сформовані як результат проведеного дослідження, не тільки розвивають окремі положення теорії і методології обліку та контролю витрат підприємств, а й удосконалюють конкретні методики калькулювання продукції, розподілення комплексних витрат у виробництвах єдиного технологічного циклу, застосуванні мережі АРМів в управлінні мікроекономікою, застосуванні комп'ютерних технологій обліку.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення і практичні результати дослідження «Облік операцій з виробничими запасами будівельного підприємства» опубліковано у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ 2018 року.

Наукова новизна дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні питань, пов'язаних з удосконаленням обліку, аналізу та аудиту витрат та калькулювання собівартості послуг на базовому підприємстві.

Структура і обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи – 95 сторінках друкованого тексту включає 23 таблиці, 16 рисунків, список використаних джерел з 72 найменувань, 10 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ "ФАМА БУД"

1.1 Економічна сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів

Виробничі запаси - це важлива економічна та облікова категорія, невід'ємна умова функціонування будь-якого підприємства. Облік ефективного використання запасів - трудомісткий процес, організація якого залежить від їхніх характеристик. До таких насамперед слід віднести економічну сутність, визначення, класифікацію та оцінку.

При визначенні економічної сутності виробничих запасів слід виходити з економічної спільності складових частин об'єкта обліку і чинників його організації. З цих методологічних позицій розглядаються поняття «предмети праці» та «матеріальні цінності». Поняття «предмети праці» не вичерпується матеріальними ресурсами. Крім сировини і матеріалів до предметів праці традиційно відносили напівфабрикати і незавершене виробництво. Напівфабрикати є власного виробництва (закінчені обробкою в цеху чи підрозділі та призначені для подальшої обробки в інших цехах цього підприємства) і куповані, які пройшли певні стадії обробки на інших підприємствах і входять до складу виробів у цьому ж виробництві без жодних змін і додаткової обробки. До незавершеного виробництва відносять предмети праці, витрачені на виробництво продукту, процес виготовлення, яких не закінчено.

Матеріальні ресурси належать до предметів праці, які в процесі виробництва, зазнали зміни і в силу цього стали його продуктами, що призначені для подальшого використання. Виходячи з цих позицій, ґрунтовним є віднесення до матеріальних ресурсів таких елементів, як виробничі запаси.

Отже, матеріальні ресурси є предметами праці, які ще не пройшли

обробки на цьому підприємстві, і за способом перенесення вартості на готовий продукт належать до оборотних засобів, активів.

Термін «актив» у сучасному розумінні введений у вітчизняну економічну теорію та практику із затвердженням П(С)БО. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», активи - це ресурси, контрольовані підприємством внаслідок минулих подій, використання яких як очікується призведе до отримання економічних вигод у майбутньому внаслідок будь-якого використання такого запасу.

Так, під виробничими запасами розуміють активи, які призначені для продажу або будуть використовуватися для виробництва товарів призначених для продажу. Із прийняттям в Україні національних положень, які мають узгодженість з МСБО та у відповідності до П(С)БО 9 «Запаси» цей термін має таке значення:

Запаси - активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Для цілей бухгалтерського обліку запаси включають:

- сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;
- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів.

Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

- готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;
- товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;
- малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року.
- Найпоширенішою характеристикою «виробничих запасів» до введення національних стандартів було наступне: виробничі запаси — це «... засоби, що знаходяться на складах споживачів, виробництва, призначені для виробничого споживання, але що ще не вступили у виробничий процес» [33]. Це визначення не зовсім прийнятно при віддзеркаленні використання цього об'єкту, оскільки при цьому також робиться акцент на зберіганні ресурсів.

Таким чином, на відміну від П(С)БУ 9 [50], який не пропонує чіткого та одзначного тлумачення терміну «виробничі запаси» для цілей бухгалтерського обліку, План рахунків конкретно вказує на їх склад та перелік матеріальних цінностей, що мають обліковуватися як виробничі запаси підприємства. Одночасно з цим такі рахунки, як 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та 25 «Напівфабрикати» відповідно до Плану рахунків не включається до складу виробничих запасів, а обліковуються окремо. У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 9 підкреслюється участь виробничих запасів у всіх видах діяльності, що також характеризує «виробничі запаси» як важливий об'єкт управління на усіх стадій господарської діяльності, що знайшло віддзеркалення і в економічній літературі.

Одночасно з цим, ми погоджуємося з тим, що поділ запасів на сировину, матеріали, паливо та ін. досить умовний, тому що в межах одного підприємства те, що вчора було придбано як паливо, завтра може стати сировиною або матеріалами, і навпаки. Наприклад, будівельні матеріали можуть стати паливом, а паливо сировиною залежно від видів діяльності, які здійснює, тобто це залежить не від якісних характеристик, джерела надходження або інших показників, а виключно від призначення запасів. Тим більше, що один і той же вид запасу може бути одночасно, наприклад, і матеріалом, і паливом. У цьому випадку їх відносять до тих або інших видів запасів за ознакою переваги використання на конкретному підприємстві. Проте, ми дотримуємося тієї позиції, що для цілей ефективного інформаційного заперечення керівництва підприємства інформацією про склад, структуру, вартість та рух саме виробничих запасів до їх складу доречно віднести ті запаси, перелік яких запропоновано в Плані рахунків бухгалтерського обліку. На нашу думку, такий підхід якнайповніше відповідає функціональному призначенню виробничих запасів.

Найпоширенішою характеристикою «виробничих запасів» до введення національних стандартів було наступне: виробничі запаси - це «... засоби, що знаходяться на складах споживачів, виробництва, призначені для виробничого споживання, але що ще не вступили у виробничий процес» [40]. Це визначення не зовсім прийнятно при віддзеркаленні використання цього об'єкту, оскільки при цьому також робиться акцент на зберіганні ресурсів.

Проаналізувавши погляди сучасних економістів на економічну категорію «виробничі запаси» (табл. 1.1) можна зауважити, що, наприклад, у роботах Лучинська І.В. [27] не відображаються джерела покриття витрат на виробничі запаси.

Визначення терміну «виробничі запаси» у спеціальній літературі [27]

№	Документ	Визначення
1	Ф.Ф. Бутинець	виробничі запаси — активи, які використовуються для подальшого продажу, використання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг
2	І.А. Бланк	запаси товарно-матеріальних цінностей — виробничі запаси (сировина, матеріали і напівфабрикати) і запаси готової продукції
3	А.А. Оглобін	виробничі запаси — сплачені споживачем сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, що не вступили ще у виробничий процес
4	А.А. Шомштейн	виробничі запаси — сировина, матеріали, напівфабрикати та ін., що поступили на склади підприємства, тобто виробництва, що вступили в сферу, але що ще не знаходяться в процесі виробничого споживання
5	В.В. Іваниєнко	виробничі запаси — це матеріальні ресурси, що знаходяться на складах фірми призначені для виробничого споживання, але що ще не поступили у виробництво
6	І.Б. Швець	виробничі запаси є матеріальними оборотними активами підприємств, є головною умовою здійснення необхідного виробничого процесу
7	П.С. Безруких	під виробничими запасами розуміють різні речові елементи виробництва, що використовуються в якості предметів праці у виробничому та іншому господарчих процесів
8	В.М. Бойко	під виробничими запасами розуміють засоби виробництва, що надійшли на підприємство і ще не використовуються у виробничому процесі
9	А.Б. Борисов	виробничі запаси уявляють собою сукупність усіх матеріалів, які має підприємство, частина оборотних засобів підприємства, які ще не включені у процес виробництва, але надійшли на робочі місця
10	В. Сонко	під виробничими запасами розуміють накопичені ресурси, що перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва
11	Р.В. Кружкова, В.А. Даєнічева та ін.	під виробничими запасами розуміють матеріальні цінності, що знаходяться на складі підприємств виробничої сфери і призначені для подальшого використання
12	Пушкар М.С.	під виробничими запасами розуміє запаси засобів виробництва, які знаходяться на складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у процесі виробництва і зберігають свою натурально-речову форму
13	В. Стівенсон	під матеріально-виробничими запасами розуміє «резерв матеріальних цінностей підприємства»
14	Н. Білова, А. Бобро та ін.	Виробничі запаси — матеріали, паливо, запасні частини, насіння, корма, а також малоцінні і швидкозношувані предмети. Виробничі запаси беруть участь у виробництві і використовуються впродовж операційного циклу
15	В.В. Ковальов	Виробничі запаси вважає частиною оборотних засобів підприємства. Визначає, що до їх складу входить сировина,

		матеріали, МШБ, незавершене виробництво, готова продукція та товари для перепродажу
16	Р.Б. Чейз, Н.Дж. Еквілайн та Р.Ф. Якобс	підрозділяють виробничі запаси на сировину, готову (кінцеву) продукцію, комплектуючі, допоміжні матеріали і незавершене виробництво

Виробничі запаси підприємств класифікують відповідно до плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (рис. 1.1).

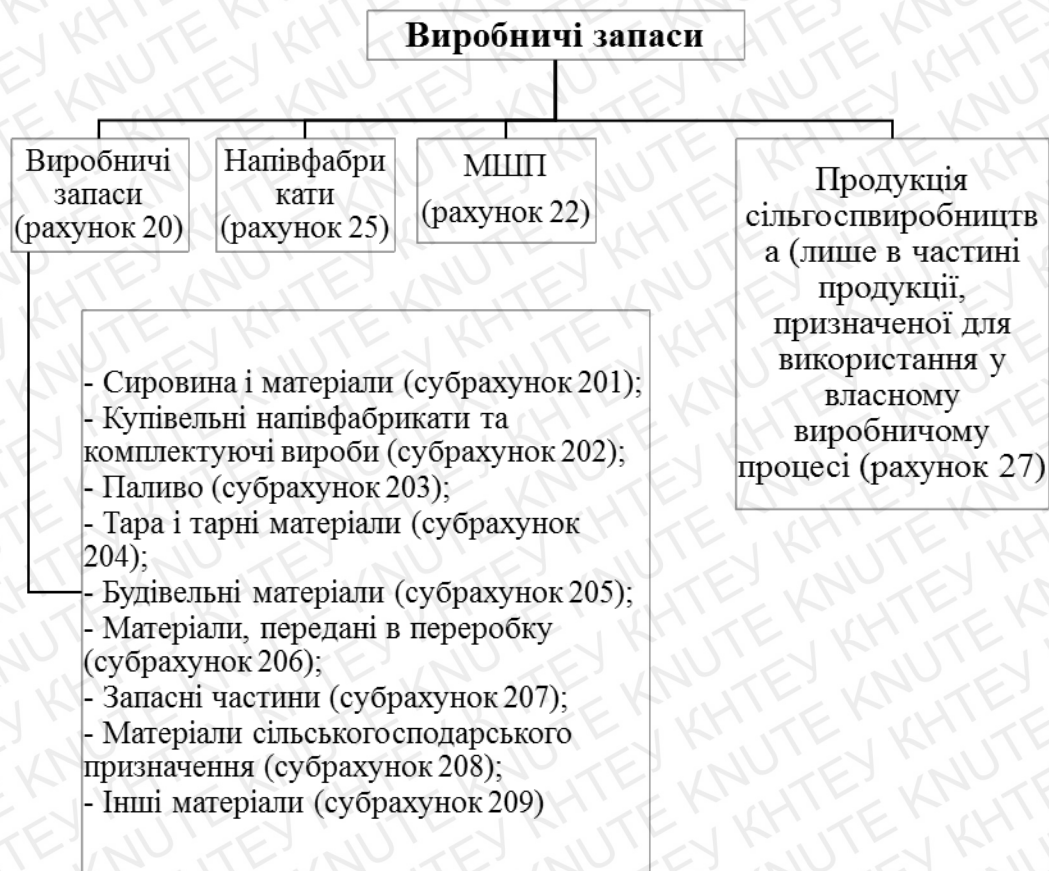

Рисунок 1.1. Класифікація виробничих запасів за рахунками обліку

Крім того, можна виділити також ряд інших класифікаційних груп виробничих запасів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Характеристика основних видів виробничих запасів [70]

№	Класифікаційні групи запасів	Вид запасів	Характеристика
1	За призначенням і причинами утворення	Постійні	Частина виробничих і товарних запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між двома черговими поставками
		Сезонні	Запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи при сезонному транспортуванні
		Складські	Запаси, що знаходяться на складах підприємства
2	За місцем знаходження	У виробництві	Запаси, що знаходяться в процесі обробки
		В дорозі	Продукція, що відвантажена споживачу, і ще ним не отримана, знаходиться в дорозі
3	За рівнем наявності на підприємстві	Нормативні	Запаси, що відповідають запланованим обсягам запасів, необхідним для забезпечення безперебійної роботи підприємства
		Понаднормові	Запаси, що перевищують їх нормативну кількість
4	За наявністю на початок і кінець звітного періоду	Початкові	Величина запасів на початок звітного періоду
		Кінцеві	Величина запасів на кінець звітного періоду
5	Відносно до балансу	Балансові	Запаси, що є власністю підприємства і відображаються в балансі
		Позабалансові	Запаси, що не належать підприємству, і знаходяться у нього через певні обставини
6	За ступенем ліквідності	Ліквідні	Виробничі та товарні запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
		Неліквідні	Виробничі та товарні запаси, які неможливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
7	За походженням [24]	Первинні	Запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягали обробці на даному підприємстві
		Вторинні	Матеріали та вироби, що після первинного використання можуть застосовуватися вдруге у виробництві (відходи виробництва та споживання продукції)
8	За обсягом	Вільні	Запаси, що знаходяться у надлишку на підприємстві
		Обмежені	Запаси, що знаходяться в обмеженій кількості на підприємстві

Виробничі запаси на будівельному підприємстві – це придбані або самостійно виготовлені запаси, що підлягають використанню при здійсненні

будівельно-монтажних робіт або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу і характеризуються речовою формою, макроекономічним змістом, мікроекономічним призначенням та наявністю облікової складової [16].

На будівельних підприємствах склад і структура виробничих запасів залежать від характеру робіт, що виконуються. Відповідно, різноманітність видів запасів, які використовуються у будівництві, обумовлюють необхідність їх класифікувати на групи, наведені в дод. Б.

Будівельні матеріали, конструкції, вироби, деталі, запасні частини надходять від постачальників, підзвітних осіб, які придбали матеріали за готівковим розрахунком, внаслідок списання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, що стали непридатними, власного підсобного виробництва тощо.

Для цілей оперативного обліку, а також контролю основні будівельні матеріали класифікують за призначенням, сировинним походженням та способом зберігання (дод. В).

Важливе значення для правильного обліку має також порядок оцінки запасів. Згідно з П(С)БО 9 придбані або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первинною вартістю [50].

Первинною вартістю запасів, які прибрані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, які сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю);
- суми, які сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші послуги у зв'язку з пошуком та придбанням запасів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- затрати по заготівлі, на навантажувально-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати по страхуванню і ризику транспортування запасів;

- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання за призначенням. До таких витрат, зокрема, належать прямі витрати підприємства на доробку і підвищення якісних характеристик запасів.

Первинною вартістю запасів, виготовлених власними силами підприємства, є собівартість їх виробництва, яка визначається згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Первинною вартістю запасів, які внесені до статутного капіталу, визнається узгоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість.

Первинною вартістю запасів, отриманих підприємством безоплатно, визнається їх справедлива вартість.

1.2 Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази та спеціальної літератури з теми дослідження

Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві дуже важливим є дотримання законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють процес його реалізації і застосування в практичній діяльності. Бухгалтеру слід чітко розуміти, відповідно до якого законодавчого документа потрібно відображати інформацію і здійснювати свою діяльність. Адже саме бухгалтер несе відповідальність за порушення правил ведення бухгалтерського обліку.

16.07.1999 року Верховною Радою України було прийнято Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” № 996-XIV, який визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [59].

Затвердження даного нормативного документу закріпило використання в формуванні бухгалтерського обліку нашої держави міжнародних стандартів фінансової звітності. Згідно з Законом методологічне керівництво процесом реформування бухгалтерського обліку має здійснювати Міністерство фінансів України, яке затверджує Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші документи, що стосуються ведення та складання фінансової звітності (стаття 2). В статті 9 приділено увагу оформленню первинних документів та облікових регістрів.

В статі 1 Закону дається визначення внутрішньогосподарського (управлінського) обліку як системи обробки, підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Законом також передбачено, що систему та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій підприємство визначає самостійно (п. 5, ст. 8). Це пов’язано з тим, що такий облік має бути орієнтований на потреби

конкретних внутрішніх користувачів, виходячи з особливостей підприємства. При цьому не повинно бути надлишку інформації, яка буде лише відволікати менеджерів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності визначаються П(С)БО 16 "Витрати". Тому, хоч підприємствам й надано право самостійно обирати систему управлінського обліку, проте в такій його частині, як облік витрат, воно повинно орієнтуватися на вимоги даного положення. В ньому наводяться визначення основних термінів, пов'язаних з обліком витрат на підприємстві, основні принципи визнання витрат, їх склад, а також порядок розкриття інформації про витрати у фінансовій звітності. В П(С)БО 16 також наведено розрахунок розподілу загальновиробничих витрат, що одним з найважливіших моментів в обліку витрат. Проте, слід відзначити, що для забезпечення потреб внутрішніх користувачів підприємства можуть застосовувати інші методологічні підходи до обліку витрат і, зокрема, розподілу загальновиробничих витрат [56].

В цілому, проаналізувавши діючу нині нормативну базу, можна сказати, що вона потребує подальшого удосконалення, наближення до міжнародної практики та більшої узгодженості законодавчих актів між собою.

Перехід вітчизняної економіки від адміністративних методів управління до ринкових умов господарювання докорінним чином змінив запити користувачів бухгалтерської інформації. Якщо раніше основним завданням обліку витрат на виробництво вважалося обчислення собівартості продукції (послуг), що випускається, з метою її оцінки та розрахунку фінансових результатів, то сьогодні головна мета обліку собівартості – це контроль за виробничою діяльністю та управління витратами на її здійснення.

Серед зарубіжних учених можна виділити роботи К. Ватерсона, І.А. Бланка, Р.Ф. Якобса, Р.З. Чейза та інших. Теоретичні положення і практичні погляди обліку виробничих запасів розглядали такі вчені: Ф.Ф. Бутинець, П.С. Безруких, А.М. Коваленко, М.В. Кужельний [1].

В економічній літературі поняття «виробничі запаси» з'явилося в 70–80-х роках минулого століття із затвердженням Положення (стандарту) бухгалтерського обліку. До введення стандартів термінологія різнилася назвами, а саме товарно-матеріальні цінності, предмети праці, матеріальні ресурси, виробничі ресурси.

Так, В.Д. Новодворський зазначає, що «складовою виробничих ресурсів є матеріальні ресурси, які являють комплекс речових елементів, що призначені для обробки в процесі виробництва за допомогою засобів праці».

На думку Л.В. Лібермана, об'єктом обліку матеріалів є предмети праці, призначені для виробничо-господарського використання, а також малоцінні швидкозношувані предмети.

У роботах Ф.Ф. Бутинця не відображаються джерела покриття витрат на виробничі запаси.

В.М. Бойко вважає виробничими запасами засоби виробництва, які ще не використані у виробничому процесі, проте таке визначення, на нашу думку, є досить узагальненим і не дає можливості чітко відокремити виробничі запаси у структурі активів підприємства.

П.І. Багрій пропонує трактувати поняття «запаси виробничі» як засоби виробництва, що надійшли до споживачів (на підприємство, будову) та ще не використовуються у процесі виробництва, і тут же пропонує визначення поняття «запаси» як наявності матеріальних ресурсів (засобів виробництва та предметів споживання) для забезпечення безперервності розширеного відтворення, обслуговування невиробничої сфери та задоволення потреб населення.

В.І. Петрова досліджує поняття «оборотних виробничих фондів, які складаються з предметів праці (сировина, матеріали і т. п.), тобто те, на що

направлена дія людини в процесі праці та з чого виготовляється продукція». Особливістю їх функціонування є те, що вони цілком використовуються в одному циклі виробництва. Крім цього, науковець зазначає, що в плануванні та обліку предмети праці називають матеріалами або виробничими запасами.

М. В. Дубініна виокремлює два види складських запасів – виробничі та товарні, при цьому зазначає, що виробничі запаси – це матеріальні цінності, що знаходяться на складі підприємств виробничої сфери і призначені для подальшого використання; а товарні запаси – матеріальні цінності, які знаходяться на складі, але призначені для продажу.

А.С. Бородкін, П.С. Безруких, Н.І. Верхоглядова та Р.Д. Ірвін виробничі запаси розглядають як матеріальні ресурси, які повністю переносять свою вартість на собівартість продукції, тобто споживаються. При цьому вони використовуються як предмети праці у виробничому та господарському процесах.

М.В. Кужельний під виробничими запасами розглядає мінімальний запас предметів праці, необхідний для виробничого процесу, таким чином, не розкриває економічну природу виробничих запасів.

Н.М. Грабова ототожнює поняття «виробничі запаси» і «запаси». Утім виробничі запаси – це складова матеріальних запасів підприємства, а не всі матеріальні запаси. Тому ототожнення понять «матеріальні запаси» і «виробничі запаси» нелогічне.

У роботах В.Д. Шквіра запаси розглядаються як матеріальні цінності. На нашу думку, таке визначення має досить обмежені критерії, тому що незрозуміло, яким чином класифікувати запаси, а також у визначенні відсутні рекомендації щодо їх використання в одному операційному циклі [1].

1.3 Передумови організації та методології обліку та аналізу операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД"

Товариство з обмеженою відповідальністю «ФАМА БУД» створено згідно з законом України «Про господарські товариства», Цивільним кодексом України, Господарським Кодексом України для здійснення підприємницької діяльності. Товариство створено і діє на підставі статуту, з додержанням умов господарської діяльності, встановлених законодавством.

Підприємство є юридичною особою, керується чинним законодавством України, Статутом, має відокремлене майно, самостійний баланс, свій фірмовий бланк, печатку з найменуванням, штамп, поточний, валютний та інші рахунки в установах банків.

Розмір Статутного капіталу і порядок його формування встановлюється Статутом Товариства. Виконавчим органом Товариства є Загальні збори учасників. Учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у Статутному капіталі.

У товаристві створюється одноособовий виконавчий орган – Генеральний директор, який несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, звітності, своєчасність та повноту сплати податків та заробітної плати найманим працівникам, зберігання документів Товариства, печатки та штампів.

Згідно Наказу про облікову політику відповідальним за ведення господарської діяльності, управління майном, ефективністю його використання в цілому є Генеральний директор. Відповідальним за бухгалтерський облік, складання звітності, своєчасне надання фінансової та податкової звітності є Генеральний директор.

Перелік осіб, які мають право підпису первинних документів:

- Генеральний директор;
- Заступник директора;
- Головний бухгалтер.

Вказані особи несуть відповідальність за достовірність таких документів та своєчасність їх складання.

За даними бухгалтерського обліку складається вся звітність: фінансова, податкова та інші види звітності, що використовують грошовий примірник.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться з дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Облікова політика на підприємстві проводиться згідно вимог чинного законодавства України, норм та Правил (Стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Облік і аналіз господарської діяльності ТОВ "ФАМА БУД" проводиться бухгалтерським відділом підприємства. за чотирма напрямками: облік запасів та розрахунків, облік доходів та витрат діяльності, облік необоротних активів, зведений облік та складання звітності. Керівництво бухгалтерським відділом здійснює Головний бухгалтер підприємства.

Структура цього відділу зображена на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Структура бухгалтерії ТОВ "ФАМА БУД"

Згідно діючого наказу про облікову політику у ТОВ «ФАМА БУД» встановлено:

- Облік вибуття виробничих запасів здійснюється за методом середньозваженої собівартості;
- Нарахування амортизації основних засобів здійснюється за прямолінійним методом;

- При веденні бухгалтерського обліку і формуванні фінансової звітності керуватися Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, планом рахунків, з метою отримання доходів та задоволення матеріальних та інших соціальних потреб працівників підприємства;
- Організацію та ведення бухгалтерського обліку здійснює бухгалтерія підприємства, яку очолює головний бухгалтер.

Товариство використовує автоматизовану (комп'ютерну) систему обліку – «1С: Бухгалтерія 8.0». За такого способу ведення обліку збирання, передавання, систематизація, оброблення облікової інформації здійснюється автоматизовано з використанням спеціально розробленого програмного забезпечення.

Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, бухгалтерські звіти та баланси передаються до архіву. Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, бухгалтерські звіти та баланси до передачі їх до архіву підприємства, установи зберігаються у бухгалтерії у спеціальних шафах під відповідальністю осіб, уповноважених головним бухгалтером. Первинні документи поточного місяця, що пройшли обробку ручним способом і відносяться до відповідного облікового регістру, комплектуються у хронологічному порядку, нумеруються, переплітаються та супроводжуються довідкою до архіву.

Товарно-матеріальні цінності визнаються, оцінюються та обліковуються згідно вимогам П(С)БО 9 «Запаси». Одиницею запасів вважається кожне найменування цінностей.

Організація управлінського (внутрішньогосподарського) обліку доручена заступнику директора.

На базі даних бухгалтерського обліку керівництво організовує і проводить роботу по зміцненню фінансового становища та рентабельності даного товариства.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і

фінансової звітності проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879.

Для здійснення інвентаризації і прийняття рішення за її результатами, визнання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів такими, визначення строку корисного використання об'єктів та інших товарно-матеріальних цінностей створити постійно діючу комісію у складі:

-Голова комісії: директор.

-Члени комісії: заступник директора, головний бухгалтер, головний інженер по виробництву, завідувач складом.

Найважливішими функціями бухгалтерського обліку в управлінні будівельним підприємством є інформаційна, контрольна, оцінювальна та аналітична, а визначальними рисами є документальність, суцільність та точність.

Концептуальними передумовами організації та методології обліку, контролю та аналізу є вимоги, які ставляться перед бухгалтерським обліком різними користувачами бухгалтерської інформації. До таких вимог належать: зіставність показників обліку з показниками бізнес-плану; своєчасність, точність, об'єктивність, зрозумілість, доступність, економічність обліку.

Зіставність показників обліку з показниками бізнес-плану є однією з найважливіших вимог бухгалтерського обліку так як сприяє управлінню підприємством. Важливою передумовою виконання цієї вимоги є наявність єдиної методології обліку стосовно показників плану і методології планування. Це забезпечує порівнянність показників обліку з показниками бізнес-плану і здійснення контролю за ходом виконання намічених завдань.

Своєчасність обліку забезпечується раціональною організацією облікового процесу і максимальною автоматизацією відповідних робіт.

Точність і об'єктивність. Облік має правильно, адекватно

відображувати процеси діяльності і управління підприємством. Неправильні й неточні показники можуть завдати не виправної шкоди в управлінні.

Чіткість і доступність. Ця вимога передбачає широке використання показників обліку, аналізу і контролю власниками, інвесторами, партнерами, кредиторами підприємства та іншими зацікавленими установами, що здійснюють контроль.

Тому так важливо аналізувати діючу облікову політику підприємства, вносити зміни та доповнення, які повинні бути обґрунтованими, оформленні наказом і доведені до користувачів звітності в примітках до річної фінансової звітності.

Кількісний та якісний стан бухгалтерії визначається штатним розписом підприємства. Встановлено, що права та обов'язки головного бухгалтера та всіх посадових осіб бухгалтерії визначаються Законом про бухгалтерський облік, цим наказом та затвердженими посадовими інструкціями.

Відповідальність за приймання документації на тимчасове зберігання до архіву підприємства, за зберігання документації в архіві та здавання відповідної документації до державного архіву покладається на головного бухгалтера.

Загальну відповідальність за ведення податкового обліку покладено на заступника головного бухгалтера. За окремими працівниками бухгалтерії закріплені окремі ланки обліку. Наприклад: випускання податкових накладних та ведення реєстрів отриманих та виданих податкових накладних доручено провідному бухгалтеру; ведення підрахунку валових доходів та валових витрат покладено на заступника головного бухгалтера.

Відповідальність за недопущення несанкціонованого доступу до облікової інформації покладено на головного бухгалтера.

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «ФАМА БУД» ґрунтується на застосуванні загальноприйнятих у міжнародній практиці передумов та принципів.

Передумовами бухгалтерського обліку на підприємстві є:

- самостійність і незалежність ТОВ «ФАМА БУД» - підприємство має бути юридично самостійним стосовно свого власника;
- безперервність діяльності ТОВ «ФАМА БУД» - припускається, що підприємство, постійно функціонує й продовжуватиме в майбутньому свою діяльність. Ця передумова є основою для внесення до балансу статей за їх фактичною собівартістю, а не за ринковою ціною активів і зобов'язань, які й будуть реалізовані в разі ліквідації підприємства;
- грошовий вираз усіх господарських операцій;
- можливість поділу безперервної діяльності ТОВ «ФАМА БУД» на звітні періоди і періодичність виявлення результатів діяльності.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи на ТОВ «ФАМА БУД» складаються під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення.

Інформація, що міститься у прийнятих для обліку первинних документах ТОВ «ФАМА БУД», систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного і аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємно пов'язаних рахунках бухгалтерського обліку.

Якщо ж детальніше конкретизувати, то передумовами організації та методології обліку, контролю та аналізу на підприємстві є:

- вивчення структури, особливостей технології й організації виробництва;
- вивчення структури підприємства, умов роботи його внутрішніх підрозділів, діяльності комерційних відділів по закупівлі виробничих запасів для подальшого виробництва та реалізації;
- встановлення взаємовідносин окремих підрозділів підприємства з бухгалтерією;

- визначення порядку документації господарських операцій і документообороту;
- реєстрації господарських операцій в системі рахунків синтетичного й аналітичного обліку;
- методики калькулювання собівартості продукції;
- порядок узагальнення облікової інформації, при цьому визначають також технічні засоби одержання облікової інформації, використання обчислювальної техніки, склад і кваліфікацію облікового персоналу та інші конкретні умови ведення обліку на підприємстві;
- вивчення характеру й обсягу необхідної інформації.

В умовах ринкової економіки ТОВ «ФАМА БУД», як і інші виробничі підприємства, здійснює свою діяльність самостійно. Але за умов конкуренції, коли самостійні дії обмежуються можливістю кожного з них впливати на загальні умови обігу готової продукції на ринку, підприємство повинне стимулювати реалізацію саме тієї продукції, яку потребують споживачі. Для ринкової економіки притаманними є такі процеси і явища, як конкуренція, вільне ціноутворення, що складаються під впливом витрат, попиту або на їх поєднанні. У зв'язку з цим виникає потреба в організації такого внутрішньогосподарського обліку, який, будучи часткою бухгалтерського (фінансового) обліку, виконував би завдання, пов'язані з управлінням як підприємства в цілому, так і внутрішніми підрозділами, починаючи із ступеня планування закупівлі виробничих запасів і закінчуючи реалізацією готової продукції. Оскільки така інформація забезпечується за допомогою бухгалтерського обліку, то головним бухгалтером разом з керівними працівниками інших підрозділів ТОВ «ФАМА БУД» потрібно завчасно визначати обсяг інформації, її зміст і строки подання. Графік подання обліково-аналітичної інформації із зазначенням посадових осіб, які несуть відповідальність за об'єктивність і своєчасність її надання, повинні затверджуватись директором підприємства.

Своєчасність обліку передбачає таку його організацію, яка

забезпечувала б повсякденний облік наявності і руху здійснюваних процесів господарської діяльності. Обліковані виробничі запаси і процеси слід своєчасно узагальнювати і в установлені строки (щоденно, наприкінці місяця, за минулий місяць тощо) подавати відповідні зведення керівництву підприємства, іншим споживачам інформації. Своєчасність одержання показників набуває особливої актуальності, оскільки вони дають необхідну інформацію для управління підприємством, виявлення ступеня виконання бізнес-плану кожним підрозділом підприємства, охорони власності, а також для розробки заходів щодо удосконалення роботи підприємства. Дані обліку, подані пізніше встановленого строку, не можна ефективно використати для оперативного управління підприємством.

Бухгалтерський облік на ТОВ «ФАМА БУД», як і в інших підприємствах та організаціях, є складовою ланкою в загальній системі господарського обліку. Тому він повинен здійснюватися відповідно до чинних законодавчих актів, затверджених урядом, та нормативних актів Міністерства фінансів і Держкомстату України про порядок організації обліку на окремих ділянках (наприклад, про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку; про ведення касових операцій; про порядок складання звітів і балансів тощо), а також галузевих інструкцій (наприклад, щодо планування, обліку і калькулювання собівартості продукції тощо). Тільки у такому випадку буде забезпечена єдність методології обліку й одержання звітної інформації, необхідної для контролю, аналізу й оперативного управління як окремим господарством, так і економікою країни в цілому.

Бухгалтерія як складова частина управлінського апарату тісно взаємопов'язана з усіма внутрішніми підрозділами і службами підприємства. Вона одержує від них потрібну для обліку і контролю документацію і, в свою чергу, забезпечує їх економічною інформацією про результати їхньої роботи.

При централізованому обліку в бухгалтерії головного підприємства зосереджується ведення всього синтетичного й аналітичного обліку на

підставі документів, які у встановлені строки здаються підрозділами підприємства, а також складається звітність. Це дає змогу раціональніше розподілити роботу між обліковими працівниками відповідно до їхньої кваліфікації, ефективніше використовувати обчислювальну техніку, підвищувати якість обліково-аналітичної інформації, сприяти економії коштів для ведення обліку за рахунок використання оптимальної кількості висококваліфікованих працівників.

На ТОВ "ФАМА БУД" діє централізований облік.

Однією з важливих передумов раціональної організації обліку є розробка плану організації бухгалтерського обліку, яким визначається зміст, послідовність і строки виконання облікових робіт на підприємстві, порядок одержання інформації, складання і надання звітності.

Отже, контроль надходження та використання виробничих запасів надає інформацію щодо ефективності процесів, які відбуваються у суб'єкта господарювання, допомагає приймати найбільш доцільні рішення із загальних і спеціальних питань розвитку підприємства, надає можливість оцінити правильність прийнятих управлінських рішень, своєчасність і результативність їх виконання. Контроль допомагає скоригувати діяльність підприємства, дає можливість встановити, які саме служби, підрозділи підприємства та напрямки його діяльності сприяють досягненню поставленої мети і підвищенню результативності діяльності.

Висновки до розділу 1

1. Виробничі запаси є важливим елементом при виконанні будівельно-монтажних робіт, оскільки їх ефективне використання є передумовою прибуткового функціонування будівельного підприємства. Встановлено, що будівельна діяльність має ряд особливостей, які впливають на методологію та організацію обліку виробничих запасів. Це обумовило уточнення визначення поняття «виробничі запаси на будівельному підприємстві», які пропонується розглядати як придбані або самостійно виготовлені запаси, що підлягають використанню при здійсненні будівельно-монтажних робіт або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу і характеризуються речовою формою, макроекономічним змістом, мікроекономічним призначенням та наявністю облікової складової. На відміну від існуючих визначень, запропоноване поняття «виробничі запаси» підкреслює матеріальну та витратну природу виробничих запасів, одночасно з цим відокремлює їх від сукупних матеріальних ресурсів підприємства, визначає джерела відшкодування їх вартості.
2. Для цілей оперативного обліку, а також контролю основні будівельні матеріали класифікують за призначенням, сировинним походженням та способом зберігання. Визначені класифікаційні ознаки дозволили деталізувати класифікацію виробничих запасів будівельного підприємства для ефективного обліково-аналітичного забезпечення управлінні будівельно-монтажними роботами.
3. Для правильної організації та здійснення обліку на підприємствах необхідно систематизувати основну діючу нормативно-правову базу та вивчити спеціальну літературу, в якій розглядаються питання організації та обліку операцій з виробничими запасами виробничих підприємств.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТОВ "ФАМА БУД"

2.1 Організація обліку операцій з виробничими запасами на ТОВ "ФАМА БУД"

В сучасних умовах система функціонування підприємств супроводжується безперервним кругообігом ресурсів, значне місце в яких займають виробничі запаси. На виробничі підприємства зазвичай надходить та зберігається значна кількість виробничих запасів. Саме тому на перше місце виходять інформаційні системи, які дозволяють оптимізувати документообіг на підприємстві та збільшити швидкість отримання інформації, її точність в процесі управління підприємством.

Рациональна організація обліку виробничих запасів в будівельному підприємстві передбачає алгоритм організаційних процедур, який включає:

1. Розробка та затвердження облікової політики підприємства щодо обліку запасів;
2. Визнання матеріального активу об'єктом обліку запасів та визначення його належності до певної групи обліку запасів;
3. Визначення одиниці бухгалтерського обліку запасів та облікової одиниці виміру;
4. Організація оцінки виробничих запасів.

У відповідності з табл. 2.1 предметом розгляду при побудові форми автоматизованого обліку є наступні питання методології бухгалтерського обліку:

- механізм реалізації балансового методу,
- система інформаційного відображення виробничо-господарської діяльності об'єкта у відповідності з принципом інтеграції видів обліку,
- послідовність стадій облікового процесу,
- система облікових регістрів і спосіб запису в них,

- умови збереження подвійного запису,
- аналітичні та контрольні функції обліку та способи їх посилення.

Таблиця 2.1

**Основні принципи побудови автоматизованої форми обліку
виробничих запасів на будівельному підприємстві**

I. Принципи методологічного забезпечення	II. Принципи створення інформаційної бази	III. Принципи вибору технічних засобів	IV. Принципи математичного і програмного забезпечення	V. Принципи організаційно-правового забезпечення
Регламентация техніки балансового узагальнення	Цілісність інформаційної бази	Відповідність характеристика інформаційної бази	Адаптованість до задач користувача	Підвищення ефективності функціонування системи
Інтеграція даних первинного обліку	Одноразове введення даних	Сумісність	Стандартизація систем програмування	Рационалізація документообігу
Взаємозв'язок реєстрів та стадій облікового процесу	Належність даних	Узгодження пропускних можливостей	Параметрична універсальність програм	Вдосконалення організаційної структури
Автоматичне формування реєстрів	Мінімізація дублювання	Можливість нарощування	Модульність побудови	Підготовка користувачів до спілкування із системою
Збереження методу подвійного запису	Актуальність даних		Можливість модифікації	Типізація проектних рішень
Розширення аналітичних і контрольних функцій	Уніфікація представлення даних		Функціональна вибірковість	Етапність розробки і застосування
Можливості розвитку	Можливість нарощування		Можливість розвитку	Неперервність розвитку системи

Зараз стає популярним використання автоматизованих систем обліку, однією з яких є «1С: Підприємство 8. Управління торговим підприємством для України». Це спеціалізований програмний продукт, що автоматизує комплексне завдання оперативного, управлінського, бухгалтерського та податкового обліку, аналізу та планування торгових операцій, кадрового обліку та розрахунку зарплати. Цільова аудиторія програми — це підприємства, для яких важливим є потужний та функціональний інструмент управління торговою діяльністю і потрібна автоматизація обліку всіх напрямів діяльності.

Цей продукт став реальною заміною комплексній конфігурації «1С:Підприємство 8.0 Бухгалтерія + Будівництво+ Склад + Зарплата + Кадри для України», об'єднавши та розширивши у собі функціональні можливості конфігурацій «1С:Підприємства 8» «Управління торгівлею для України» і «Бухгалтерія для України».

Предметна область, яка охоплюється прикладним рішенням "1С:Управління підприємством 8", може бути представлена у вигляді наступної схеми:

Рис.2.1. Організація обліку виробничих запасів на ТОВ "ФАМА БУД"

Конфігурація забезпечує вирішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства. До складу конфігурації включено план рахунків бухгалтерського обліку, який відповідає Інструкції №291. Склад рахунків, організація аналітичного, валютного, кількісного обліку на рахунках відповідають вимогам законодавства з ведення бухгалтерського обліку і відображення даних у звітності. За потреби користувачі можуть самостійно створювати додаткові субрахунки та розрізи аналітичного обліку.

Для кожного виду документів (накладних, вимог, рахунків-фактур і т.п.) розробляється особлива схема документообігу у формі графіка руху документів. У графіку, який встановлюється наказом керівника підприємства, установи, зазначається дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву. Графік документообігу на підприємстві, в установі має забезпечити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожний первинний документ, визначити мінімальний термін його знаходження в підрозділі, а також сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його механізації та автоматизації (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

**Графік надходження до бухгалтерії первинних документів
з обліку виробничих запасів**

Назва документу	Хто подає	Строк подання	Порядок подання	Кому подається	Строк перевірки	Примітка
Прибутковий ордер	Завідуючий складом	Щодня за попередній день	Особисто	Старшому бухгалтеру	При прийманні	-
Лімітно – забірна картка	-//-	-//-	-//-	-//-	-//-	-
Вимоги	-//-	Щодня	-//-	-//-	-//-	-

Для організації бухгалтерського обліку виробничих запасів необхідно

визначити номенклатуру синтетичних та аналітичних рахунків виробництва і об'єктів калькуляції.

Синтетичний облік виробничих запасів регулюється Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291.

Виробничі запаси обліковуються на активних рахунках 20 «Виробничі запаси» та 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» і відображаються в журналах обліку за назвою постачальника, видом запасу, датою. Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва.

За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, за кредитом - витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо. Структуру рахунку 20 «Виробничі запаси» подано у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Структура рахунку 20 «Виробничі запаси»

Код субрахунку	Назва субрахунку
201	Сировина й матеріали
202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби
203	Паливо
204	Тара й тарні матеріали
205	Будівельні матеріали
206	Матеріали, передані на переробку
207	Запасні частини
208	Матеріали сільськогосподарського призначення
209	Інші матеріали

Кореспонденція рахунку 20 «Виробничі запаси» подана у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунку 20 «Виробничі запаси»

За дебетом із кредитом рахунків	За кредитом із дебетом рахунків
20 «Виробничі запаси»	15 «Капітальні інвестиції»
23 «Виробництво»	20 «Виробничі запаси»
24 «Брак у виробництві»	23 «Виробництво»
26 «Готова продукція»	24 «Брак у виробництві»
27 «Продукція сільгосп. виробництва»	28 «Товари»
28 «Товари»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	39 «Витрати майбутніх періодів»
41 «Пайовий капітал»	42 «Додатковий капітал»
42 «Додатковий капітал»	47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»
46 «Неоплачений капітал»	80 «Матеріальні витрати»
48 «Цільове фінансування та цільові надходження»	84 «Інші операційні витрати»
63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	85 «Інші затрати»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	91 «Загальновиробничі витрати»
68 «Розрахунки за іншими операціями»	92 «Адміністративні витрати»
71 «Інший операційний дохід»	93 «Витрати на збут»
73 «Інші фінансові доходи»	94 «Інші витрати операційної діяльності»
74 «Інші доходи»	99 «Надзвичайні витрати»

Кореспонденція рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» наведена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Кореспонденція рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»

За дебетом із кредитом рахунків	За кредитом із дебетом рахунків
23 «Виробництво»	15 «Капітальні інвестиції»
24 «Брак у виробництві»	23 «Виробництво»
26 «Готова продукція»	37 «Розрахунки з різними дебітор.»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	39 «Витрати майбутніх періодів»
41 «Пайовий капітал»	42 «Додатковий капітал»
42 «Додатковий капітал»	80 «Матеріальні витрати»

46 «Неоплачений капітал»	84 «Інші операційні витрати»
48 «Цільове фінансування та цільові надходження»	85 «Інші затрати»
63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	91 «Загальновиробничі витрати»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	92 «Адміністративні витрати»
68 «Розрахунки за іншими операціями»	93 «Витрати на збут»
71 «Інший операційний дохід»	94 «Інші витрати операційної діяльності»
73 «Інші фінансові доходи»	99 «Надзвичайні витрати»
74 «Інші доходи»	

Для організації синтетичного та аналітичного обліку в програмному забезпеченні використовується меню «План рахунків» (рис. 2.2, 2.3).

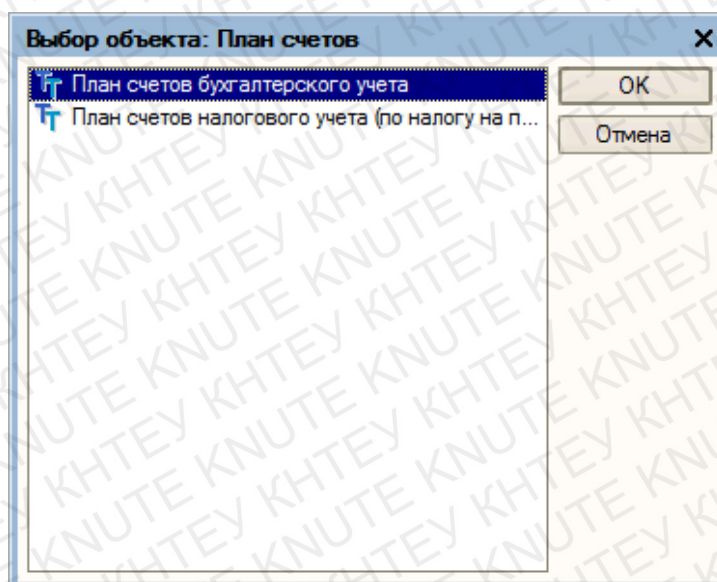
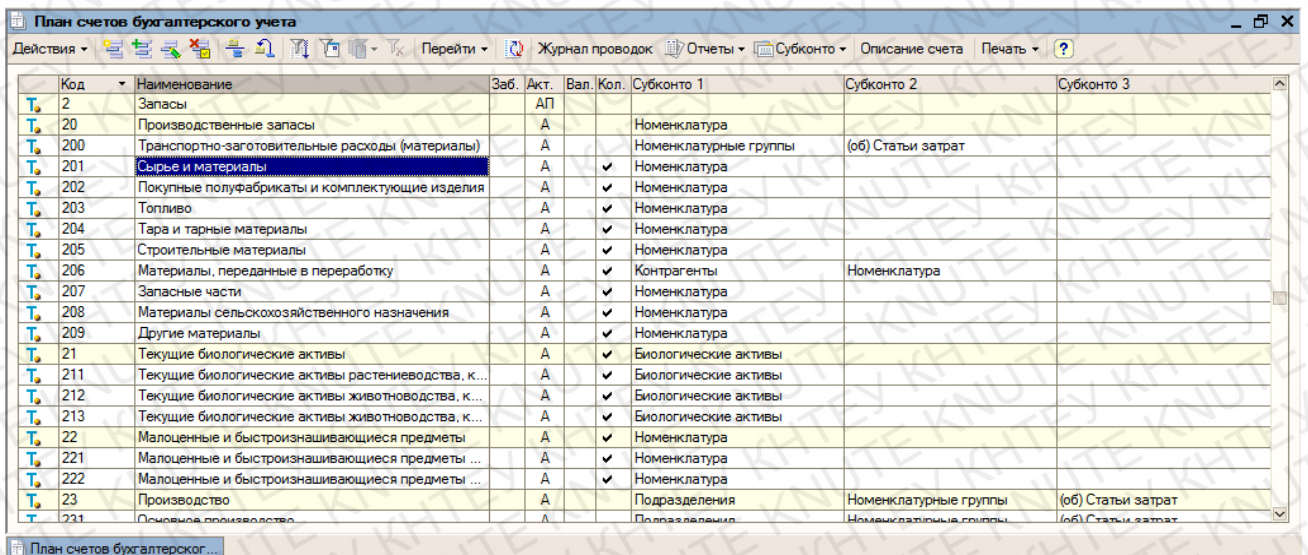

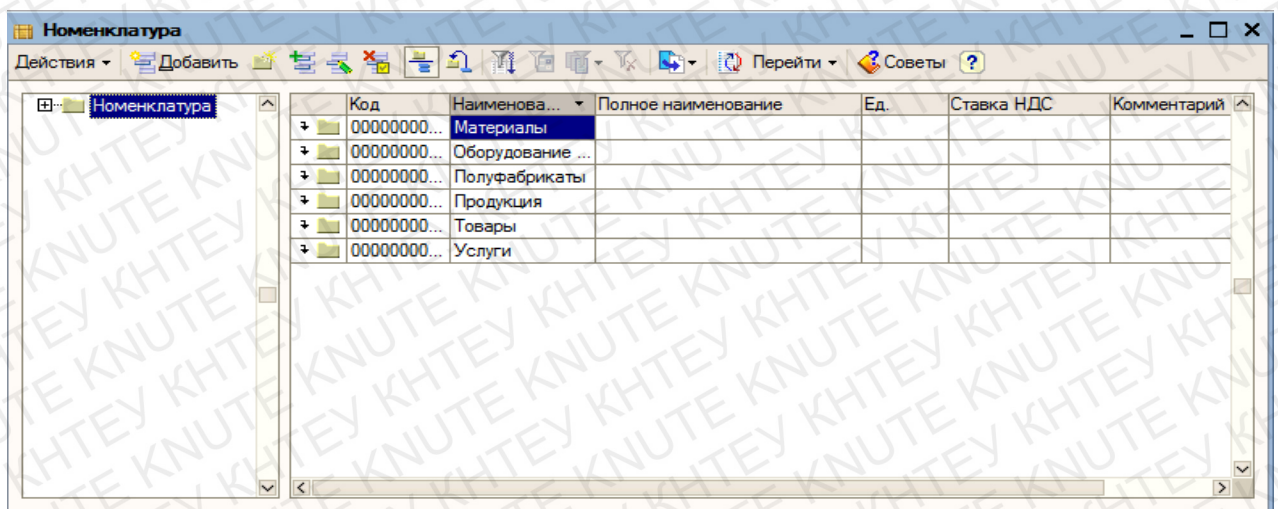
Рис.2.2. Формування робочого плану рахунків для обліку виробничих запасів на ТОВ "ФАМА БУД"

Код	Наименование	Заб.	Акк.	Вал.	Кол.	Субконто 1	Субконто 2	Субконто 3
2	Запасы		АП					
20	Производственные запасы		А			Номенклатура		
200	Транспортно-заготовительные расходы (материалы)		А			Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат	
201	Сырье и материалы		А		✓	Номенклатура		
202	Покупные полуфабрикаты и комплектующие изделия		А		✓	Номенклатура		
203	Топливо		А		✓	Номенклатура		
204	Тара и тарные материалы		А		✓	Номенклатура		
205	Строительные материалы		А		✓	Номенклатура		
206	Материалы, переданные в переработку		А		✓	Контрагенты	Номенклатура	
207	Запасные части		А		✓	Номенклатура		
208	Материалы сельскохозяйственного назначения		А		✓	Номенклатура		
209	Другие материалы		А		✓	Номенклатура		
21	Текущие биологические активы		А		✓	Биологические активы		
211	Текущие биологические активы растениеводства, к...		А		✓	Биологические активы		
212	Текущие биологические активы животноводства, к...		А		✓	Биологические активы		
213	Текущие биологические активы животноводства, к...		А		✓	Биологические активы		
22	Малоценные и быстроизнашивающиеся предметы		А		✓	Номенклатура		
221	Малоценные и быстроизнашивающиеся предметы ...		А		✓	Номенклатура		
222	Малоценные и быстроизнашивающиеся предметы ...		А		✓	Номенклатура		
23	Производство		А			Подразделения	Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат
231	Основное производство		А			Подразделения	Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат

Рис.2.3. Формування номенклатури робочого плану рахунків для обліку виробничих запасів на ТОВ "ФАМА БУД"

При відображенні господарських операцій у документах конфігурації явно вказуються рахунки бухгалтерського та податкового обліку. Рахунки обліку розрахунків можна задавати для кожного контрагента, договору та виду розрахунків. Задані рахунки обліку автоматично підставляються у документи (рис.2.4).

Код	Наименование	Полное наименование	Ед.	Ставка НДС	Комментарий
00000000...	Материалы				
00000000...	Оборудование ...				
00000000...	Полуфабрикаты				
00000000...	Продукция				
00000000...	Товары				
00000000...	Услуги				

Рис.2.4. Формування номенклатури виробничих запасів

на ТОВ "ФАМА БУД"

Реалізовану у конфігурації підсистему обліку зарплати і кадрів повністю перероблено порівняно з аналогічною підсистемою з конфігурації «Бухгалтерія для України».

У ній значно розширено функціональність, підвищено зручність використання, поліпшено взаємозв'язок управлінського та регламентованого обліку.

Застосування комплексних програмних систем дозволяє радикально поліпшити ситуацію з організації обліку в цілому. Бухгалтерський облік є найбільш регламентованою функцією управління, що може ефективно виконувати свої завдання тільки за умов наявності заздалегідь заданих планів та правил. Оскільки при комплексній автоматизації обліку таким системоутворюючим фактором є програмно реалізований набір формальних алгоритмів, бухгалтерський облік перестає просто представляти господарський процес у вигляді єдиного цілого, а починає перетворювати цей процес на організоване ціле, яким цей процес раніше не був. Фактично - це дозволяє здійснити перехід до концепції активної організації виробництва, праці, та управління в бухгалтерії, при якій організоване ціле є продуктом свідомої цілеспрямованої роботи бухгалтера.

2.2 Фінансовий облік та оподаткування операцій з виробничими запасами

Важливою умовою успішного функціонування та процвітання будівельного підприємства є ефективне використання виробничих запасів. Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» запасами визнаються "активи, які зберігаються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності,

перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, зберігаються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством" [3].

Основні завдання обліку виробничих запасів у ТОВ "ФАМА БУД" наведено на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Основні завдання обліку виробничих запасів

Облік виробничих запасів на базовому підприємстві здійснюється за такими напрямками:

- кількісний і вартісний облік;
- наявності і руху виробничих запасів на складах;
- реалізації запасів і розрахунків з покупцями.

Основою побудови обліку запасів є планово-облікова класифікація, оцінювання, документальне оформлення наявності та руху виробничих запасів, система рахунків.

Побудова бухгалтерського обліку запасів здійснюється за такими напрямками:

- кількісний та вартісний;

- заготівлі та придбання;
- наявності та руху на складах;
- продаж зайвих (невикористаних).

Запаси можуть надходити на підприємство внаслідок (рис. 2.6).

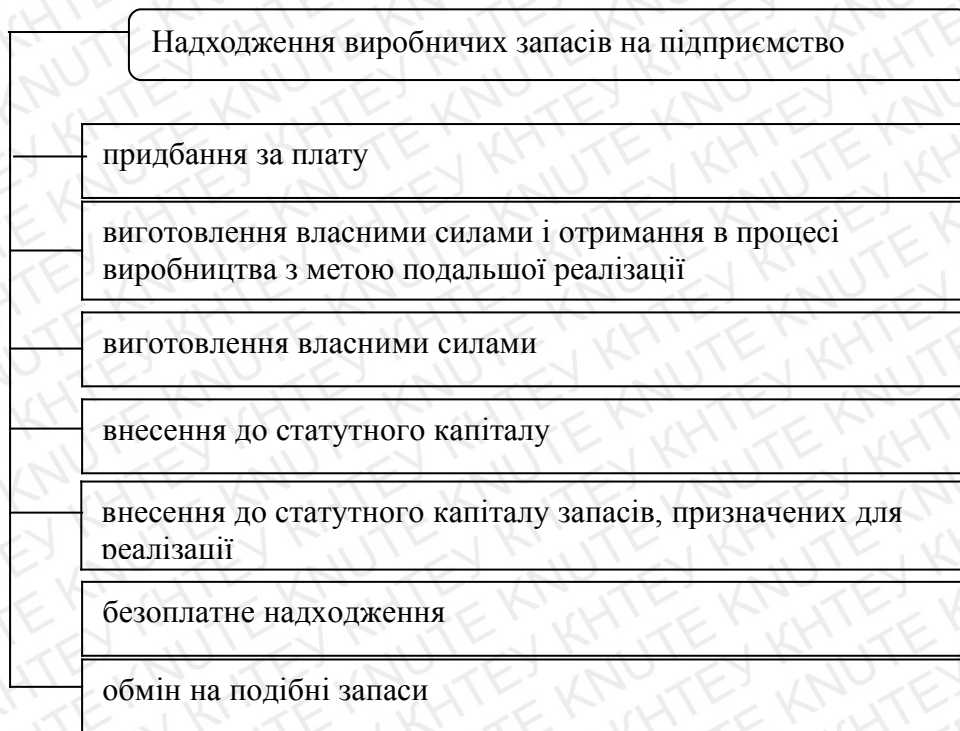

Рис. 2.6. Надходження запасів на підприємство

Як і будь-які запаси, виробничі запаси у момент їх оприбуткування обліковуються за первісною вартістю, яка включає всі витрати, пов'язані з виготовленням, придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до продажу. На збільшення вартості запасів відносяться, зокрема, транспортні витрати, комісійні винагороди, вартість послуг товарних бірж, митні збори, витрати на зберігання і доставку, здійснені сторонніми організаціями, інформаційні, посередницькі та інші послуги, пов'язані з пошуком і придбанням запасів, витрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, включаючи прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання та підвищення якості технічних характеристик запасів.

У момент надходження запаси повинні бути оцінені за первісною вартістю, для кожного випадку їх надходження необхідно знати, що є первісною вартістю і як її визначити.

У випадку придбання запасів за грошові кошти собівартість придбання включає в себе витрати, пов'язані з їх придбанням і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

Запаси, що надійшли як внесок до статутного капіталу, оцінюються за вартістю, узгодженою засновниками (учасниками). Погоджена засновниками вартість буде справедливою вартістю.

У випадку виготовлення запасів власними силами вартість включає в себе витрати, які визначені в П(с)БО 16 „Витрати”.

У випадку безоплатного одержання запасів підприємством собівартість дорівнює справедливій вартості, яка включає в себе витрати, пов'язані з їх придбанням і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

До методів обліку виробничих запасів на складах підприємства відносяться: сортовий метод обліку виробничих запасів, партійний метод обліку виробничих запасів, сальдовий (оперативно-бухгалтерський) метод обліку виробничих запасів (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Методи обліку виробничих запасів *

Назва методу	Характеристика методу
1	2
Сортний метод обліку виробничих запасів	На кожен вид запасів на підставі первинних документів відкривається картка аналітичного обліку, де вони враховуються в натуральному і грошовому вираженні. Оборотні відомості аналітичного обліку складаються після закінчення звітного періоду. За даними карток складського обліку порівнюються залишки і обороти по них
Партійний метод обліку виробничих запасів	Первинні документи групуються за номенклатурними номерами, і в кінці звітного періоду кінцеві дані по кожному з номерів заносяться в оборотних відомостей. Оборотні відомості складаються в натуральному і грошовому вираженні по кожному складу і для кожного рахунку

1	2
Сальдовий (оперативно-бухгалтерський) метод обліку виробничих запасів	Базується на використанні реєстрів аналітичного обліку карток складського обліку. Щодня (щотижня, раз в 10 днів) працівником бухгалтерії перевіряється правильність записів надходження і витрачання матеріалів на складі і підтверджується залишок по картці складського обліку особистим підписом бухгалтера, а кожного першого числа місяця залишок по кожному номенклатурному номеру переноситься у відомість обліку залишків виробничих запасів на складі (без виділення оборотів витрат і надходження запасів)

** складено на основі [5]*

Для обліку наявності та руху запасів призначені активні рахунки класу 2 «Запаси». Облік запасів ведеться за їх первісною вартістю за видами в кількісному та сумовому виразі. Одиницею обліку є найменування або однорідна група (вид).

Суми транспортно-заготівельних витрат, які пов'язані із придбанням запасів, можуть обліковуватися підприємствами двома способами:

- одноразово відображаються у складі первісної вартості запасів при її формуванні;
- обліковуються на окремому спеціально відкритому для цього субрахунку (наприклад, субрахунку 200 «Транспортно-заготівельні витрати» або додатковому субрахунку 2011 «Транспортно-заготівельні витрати на сировину та матеріали») і щомісячно розподіляються між вартістю вибулих запасів і залишками цих запасів на кінець місяця на балансі підприємства [72]. Облік надходження виробничих запасів наведено в додатку К.

Далі розглянемо облік вибуття виробничих запасів. Для оцінки виробничих запасів при їх вибутті використовуються такі методи:

- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО) [72].

Оскільки висвітлюються методи оцінки вибуття виробничих запасів, не розглядаємо методи оцінки запасів за ціною продажу, що використовується підприємствами роздрібною торгівлі і метод оцінки за нормативними витратами, який полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції.

Підприємство самостійно вибирає найбільш відповідний метод оцінки вибуття запасів і затверджує його в наказі про облікову політику. Інформація про вибрані методи розкривається у примітках до річної фінансової звітності.

Розглянемо метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів.

Суть цього методу полягає в тому, що товари вибувають за тією ж ціною, що й придбаваються. Підприємство, що вибрало цей метод, повинне точно знати, які саме запаси і за якою ціною відпускаються у кожному конкретному випадку. Оцінка запасів, відпущених за ідентифікованою собівартістю, проводиться підприємством у випадку, якщо:

- запаси не замінюють один одного або відпускаються для виконання спеціальних замовлень і проектів;
- їх первісну вартість визначено за ідентифікованою вартістю [72].

Також необхідно розглянути основні аспекти використання методу середньозваженої собівартості.

Цей метод використовується при списанні взаємозамінних запасів. При його застосуванні вибуття запасів може оцінюватися такими способами:

- за щомісячною середньозваженою собівартістю запасів. Така оцінка проводиться за кожною одиницею запасів шляхом ділення сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості отриманих у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і запасів, отриманих у звітному місяці;
- за кожною операцією вибуття запасів. Ця оцінка здійснюється за середньозваженою собівартістю шляхом ділення сумарної вартості таких запасів на дату операції в конкретному місяці на сумарну кількість запасів на цю дату [65].

У таблиці 2.7 наведено приклад застосування методу середньозваженої собівартості вибуття виробничих запасів. Дані таблиці взяті на власний розсуд. Це дозволить проаналізувати результати використання декількох методів оцінки вибуття виробничих запасів на підприємстві.

Таблиця 2.7

Використання методу середньозваженої собівартості

Період, підсумок	К-ть, шт.	Вартість, грн/шт.	Сума, грн.	Надходження (+)			Вибуття (-)		
				К-ть, шт.	Вартість, грн/шт.	Сума, грн.	К-ть, шт.	Вартість, грн/шт.	Сума, грн.
Оцінка запасів за щомісячною середньозваженою собівартістю									
Сальдо на 01.10.17 р.	150	10	1500	-	-	-	-	-	-
11.10.17 р.	-	-	-	500	14	7000	-	-	-
18.10.17 р.	-	-	-	450	12	5400	-	-	-
Разом (+)	-	-	-	950	x	12400	-	-	-
Разом (-)	-	-	-	-	-	-	700	12,64*	8848*
Сальдо на 01.11.17 р.	400	12,64	5052	-	-	-	-	-	-
Оцінка кожної операції з вибуття запасів									
Сальдо на 01.10.17 р.	150	10	1500	-	-	-	-	-	-
11.10.17 р.	-	-	-	500	14	7000	-	-	-
15.10.17 р.	-	-	-	-	-	-	400	13,08*	5232*
Сальдо на 01.10.17 р.	250	13,08	3270	-	-	-	-	-	-
18.10.17 р.	-	-	-	450	12	5400	-	-	-
25.10.17 р.	-	-	-	-	-	-	300	12,39*	3717*
Разом (+)	-	-	-	950	x	12400	-	-	-
Разом (-)	-	-	-	-	-	-	700	x	8949
Залишок на 01.11.17 р.	400	12,39	4951	-	-	-	-	-	-

Таким чином, при першому способі собівартість вибулих запасів визначається один раз у кінці місяця, а при другому - на дату кожної операції, у результаті якої вибувають запаси.

Розрахунок 1. Визначаємо два показники:

- середньозважену собівартість одиниці сировини:

$$(1500 + 7000 + 5400) : (150 + 500 + 450) = 12,64 \text{ (грн./шт.)};$$

- собівартість вибулої сировини:

$$700 \text{ шт.} \times 12,64 \text{ грн./шт.} = 8\,848 \text{ грн.}$$

Розрахунок 2. Визначаємо середньозважену собівартість одиниці сировини:

1. на 15.10.17 р.: $(1500 + 7000) : (150 + 500) = 13,08$ (грн./шт.);
2. на 25.10.17 р.: $(3270 + 5400) : (250 + 450) = 12,39$ (грн./шт.). Ця собівартість застосовуватиметься для розрахунку вартості вибулих товарів після цієї дати.

Оцінка запасів за методом ФІФО базується на припущенні, що вони використовуються в тій послідовності, у якій надходять на підприємство [72]. Тобто запаси, що відпускаються у виробництво першими, оцінюються за собівартістю запасів, які першими надійшли на виробництво. Метод ФІФО вимагає чіткого дотримання хронології.

Використання методу ФІФО наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Використання методу ФІФО

Період, підсумок	К-ть, шт.	Вартість, грн/шт.	Сума, грн.	Надходження (+)			Вибуття (-)		
				К-ть, шт.	Вартість, грн/шт.	Сума, грн.	К-ть, шт.	Вартість, грн/шт.	Сума, грн.
Сальдо на 01.10.107 р.	150	10	1500	-	-	-	-	-	-
11.10.17 р.	-	-	-	500	14	7000	-	-	-
15.10.17 р.	-	-	-	-	-	-	150	10	1500
							250	14	3500
18.10.17 р.	-	-	-	450	12	5400	-	-	-
25.10.17 р.	-	-	-	-	-	-	250	14	3500
							50	12	600
Разом (+)	-	-	-	950	x	12400	-	-	-
Разом (-)	-	-	-	-	-	-	700	x	9100
Сальдо на 01.11.17 р.	400	12	4800	-	-	-	-	-	-

Проведемо порівняльний аналіз методу оцінки запасів за середньозваженою собівартістю і методом ФІФО. Порівнюємо саме ці два методи, оскільки

їх можна використовувати для однакових груп запасів. Порівняльний аналіз наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Порівняльний аналіз використання методу середньозваженої
собівартості та ФІФО**

Назва методу	Кількість, шт.		Собівартість, грн./шт.		Сума, грн.	
	на 01.10. 17 р.	на 01.10. 17 р.	на 01.10. 17 р.	на 01.10. 17 р.	на 01.10. 17 р.	на 01.10. 17 р.
Метод середньозваженої собівартості:						
- оцінка запасів за щомісячною середньозваженою собівартістю	150	400	10	12,64	1500	5052
- оцінка кожної операції з вибуття запасів	150	400	10	12,39	1500	4951
Метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)	150	400	10	12	1500	4800

Із даних таблиці випливає, що за умовами нашого прикладу на кінець звітного періоду найвищою буде вартість запасів, визначена за допомогою методу оцінки за щомісячною середньозваженою собівартістю, а найнижчою - за методом ФІФО.

Порівнявши наявні дані, доходимо такого висновку: вибір методу впливає як на величину фінансового результату діяльності підприємства, так і на величину оподаткованого прибутку за звітний період.

Будівельні роботи можуть здійснюватися двома способами:

- господарським способом, коли будівництво здійснюється самостійно підприємством (табл.2.9);
- підрядним способом, коли будівництво ведеться підрядною організацією чи компанією, або залучати субпідрядника (табл. 2.10).

При цьому можуть використовуватися кошти замовника (юридичних

чи фізичних осіб) або при залученні кредитні ресурси банківських установ [1, с.107].

- Облік запасів на будівельному підприємстві ведуть на рахунках 20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 02 "Активи на відповідальному зберіганні".

Таблиця 2.9

Відображення господарських операцій з будівельними матеріалами

(при будівництві господарським способом)

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава для проведення	Кореспонденція рахунків		
			Дт	Кт	Сума, грн
1	Отримано будівельні матеріали від постачальника	Накладна, видана постачальником	2051	631	10000
2	Передано будівельні матеріали на майданчик	Внутрішня накладна, видана матеріально відповідальній особі (виконробу)	2052	2051	8000
3	Списано будівельні матеріали на об'єкт будівництва	Акт виконаних робіт	151	2052	7000
4	Будівельні матеріали в частині, що залишилася невикористаною, матеріально відповідальна особа повертає на склад	Внутрішня накладна на передачу	2051	2052	1000

Із закупівлі будівельних матеріалів підприємством-забудовником починається фінансування будівництва. У ході нормального операційного циклу використовуються виробництвом тільки ті будівельні матеріали, облік яких ведеться на рахунку 201 "Сировина і матеріали". Такі будівельні матеріали знаходяться в господарському обігу підприємства, основною діяльністю якого є саме будівництво. Це підприємства-підрядчики, тобто підприємства, які виконують будівельно-монтажні роботи на замовлення.

Таблиця 2.10

Відображення господарських операцій з будівельними матеріалами*(при будівництві підрядним способом)*

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава для проведення	Кореспонденція рахунків		
			Дт	Кт	Сума, грн
1	Отримано будівельні матеріали від постачальника	Накладна, видана постачальником	2051	631	10000
2	Передано будівельні матеріали підрядчику	Внутрішня накладна, видана представнику підрядника	2052	2051	8000
3	Списано будівельні матеріали на об'єкт будівництва	Акт виконаних робіт	151	2052	7000
4	Будівельні матеріали в частині, що залишилися невикористаною, підрядчик повертає на склад підприємства	Прибуткова накладна на повернення	2051	2052	1000

Для того щоб при веденні капітального будівництва підрядним способом не порушити Інструкцію №291 у частині обліку будівельних матеріалів на рахунку 205, очевидно, треба розділити цей рахунок на два рахунки третього порядку:

2051 «Будівельні матеріали на складі підприємства»,

2052 «Будівельні матеріали, передані підрядчику».

Таким чином, рахунок 2052 матиме подвійне призначення: з одного боку, це рахунок обліку будівельних матеріалів, з іншого - такий, що показує суму дебіторської заборгованості підрядчика перед підприємством. Так як, з моменту передачі цьому суб'єкту матеріалів для виконання робіт він вважатиметься боржником підприємства на суму первісної вартості цих матеріалів аж до моменту підписання акта виконаних робіт. Решту матеріалів, що залишилися невикористаними, підрядчик зобов'язаний повернути замовнику (забудовнику). Внаслідок такого підписання і повернення борг закрийється, а у підприємства-забудовника виникне

кредиторська заборгованість перед підрядчиком у сумі, що дорівнює обсягам виконаних будівельно-монтажних робіт.

Аналітична деталізація рахунку 205 на два субрахунки також є доцільною при веденні капітального будівництва господарським способом. Таким чином, рахунки третього порядку можуть називатися так:

2051 «Будівельні матеріали на складі»,

2052 «Будівельні матеріали на об'єкті будівництва».

Отже, рахунок 2052 буде рахунком, на якому ведеться облік будівельних матеріалів, що знаходяться на даний час на будівельному майданчику. Матеріальна відповідальність за ці матеріали буде не на комірнику, а на матеріально відповідальній особі, яка їх отримала. Після підписання акту виконаних робіт, будівельні матеріали з рахунка 2052 буде списано на рахунок 151 "Капітальне будівництво". Решта невикористаних матеріалів підлягає поверненню на рахунок 2051 (на склад), знову під відповідальність комірника.

Поточний бухгалтерський облік містить розрізнену інформацію. Для визначення результатів діяльності підприємства за звітний період дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається шляхом складання звітності. Правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.09.1999 р. № 996-XIV. Форми фінансової звітності і порядок їх заповнення затверджуються Міністерством фінансів України.

2.3. Облік виробничих запасів в системі прийняття управлінських рішень

В собівартості продукції питома вага затрат виробничих запасів в різних галузях народного господарства коливається в межах від 50 до 80 %.

Виробничі запаси – це придбані, самостійно виготовлені або передані для переробки запаси, які безпосередньо задіяні у виробничому процесі та вартість яких після завершення останнього повністю переноситься на вартість кінцевого продукту. До них належать: сировина і матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектувальні вироби, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали.

Особливістю виробничих запасів є те, що вони повністю використовуються під час виробництва, і для кожного наступного виробничого циклу необхідні нові. Для забезпечення безперебійної роботи виробництва на складах підприємства повинні завжди знаходитись виробничі запаси в межах норм, передбачених потребами підприємства. Хоча утримання запасів пов'язане з певними витратами, підприємства змушені це робити. Мотивами цього є ймовірність порушення встановленого графіка постачань виробничих запасів, можливе коливання попиту, можливість своєчасного реагування на сезонні коливання виробництва (переважно це стосується продукції сільського господарства), отримання знижки при купівлі великої партії, можливість негайного обслуговування покупців, спрощення процесу управління виробництвом.

З іншого боку підприємство повинно не відволікати оборотний капітал на створення надмірних обсягів виробничих запасів. До негативних наслідків зберігання великих обсягів виробничих запасів належать збільшення витрат на зберігання запасів (на складах не створюються нові матеріальні цінності чи додаткова споживча вартість), високий ступінь невизначеності попиту на товари/послуги, що будуть створені з використанням таких запасів, погіршення якості запасів під час зберігання (усушка, псування), можливість крадіжок чи неефективного використання тощо [71].

Мета управлінського обліку виробничих запасів – знайти «золоту середину»: запасів повинно бути не дуже багато, щоб не відволікати гроші з обігу, і не дуже мало, щоб не допустити зупинки виробництва.

Балансування між цими двома позиціями здійснюється за таким співвідношенням:

$$\frac{Oвз \rightarrow \min}{Твз \rightarrow \min}$$

де Овз – оборотний капітал, вкладений у виробничі запаси, грн.; Твз – час перебування оборотних активів у формі виробничих запасів, днів.

Таке співвідношення дає змогу прискорити постачання матеріальних ресурсів, оптимізувати величину виробничих запасів, прискорити оборотність оборотного капіталу, одержати відчутний економічний ефект.

В управлінському обліку виробничих запасів широко використовують бюджетування потреби у різних елементах запасів (сировини, напівфабрикатів, готової продукції, товарів тощо). Завданням бюджетування є розроблення бюджету продажів, який передбачає запланований обсяг продажу окремих видів продукції, контроль за нормативами та рівнем запасів, розрахунок коефіцієнта оборотності запасів та середнього періоду їх оборотності як загалом, так і за видами запасів:

1. Коефіцієнт оборотності запасів загалом по підприємству:

$$K_{оз} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічні залишки запасів}} \quad (2.2)$$

2. Коефіцієнт оборотності окремих видів запасів:

$$K_{ооз} = \frac{\text{Витрати даного виду запасів за рік}}{\text{Середньорічний залишок даного виду запасів}} \quad (2.3)$$

3. Тривалість одного обороту запасів загалом по підприємству:

$$T_{03} = \frac{365(360)}{K_{03}} \quad (2.4)$$

4. Тривалість одного обороту окремих видів запасів:

$$T_{003} = \frac{365(360)}{K_{003}} \quad (2.5).$$

Також в управлінському обліку виробничих запасів використовується метод „ABC”. Він ділить запаси на три частини:

1. Категорія А – дорогі запаси, що становлять значну питому вагу за вартістю за порівняно невеликої їх кількості. Для таких запасів необхідно організувати жорсткий індивідуальний облік і контроль за рухом, збереженням і витрачанням;
2. Категорія В – питома вага за вартістю і кількістю (масою, обсягом) приблизно збігаються або близькі за значенням. Для таких запасів достатньо загального рівня контролю і аналізу;
3. Категорія С – значна питома вага за кількістю (масою, обсягом) за порівняно невисокої питомої ваги за вартістю. Рівень обліку і управлінського контролю за такими запасами може бути спрощеним.

Отже, для кожної з груп запасів залежно від їх вартості і частки в загальних витратах закладається різний ступінь деталізації під час планування, управління та контролю. Вищенаведений інструментарій управлінського обліку виробничих запасів дає змогу планувати продаж і виробництво, обліковувати виробничі запаси, надавати необхідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

Управління виробничими запасами передбачає організацію контролю їх фактичного стану. Контроль стану виробничих запасів – це вивчення стану і регулювання рівня виробничих запасів виробничо-технічного призначення, виробів народного споживання та ін. з метою виявлення відхилень від норм запасів та прийняття оперативних заходів з ліквідації відхилень за допомогою

використання системи контролю стану, кількості та якості виробничих запасів []. На практиці застосовуються різні системи контролю. Класифікація систем контролю стану виробничих запасів наведена у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Класифікація систем контролю стану виробничих запасів

Системи контролю стану виробничих запасів	
Періодична перевірка фактичного рівня виробничих запасів	Безперервна перевірка фактичного рівня виробничих запасів
- Система оперативного управління; - Система рівномірної поставки; - Система поповнення запасу до максимального рівня; - Система з фіксованим розміром замовлення; - Система з двома рівнями.	- Система з фіксованим розміром замовлення; - Система з двома рівнями.

У системі з фіксованим розміром замовлення розмір замовлення на поповнення виробничого запасу є постійною величиною. Замовлення на постачання запасів здійснюється за умови зменшення наявного на складах виробничого запасу до встановленого мінімального критичного рівня, який називають “точкою замовлення”. У процесі функціонування даної технологічної системи інтервали постачання можуть бути різними залежно від інтенсивності витрат (споживання) матеріальних ресурсів. В Україні найчастіше виникає ситуація, коли розмір замовлення визначається згідно організаційних міркувань. Наприклад, зручність транспортування або можливість завантаження складських приміщень.

За умови досягнення запасом нижньої критичної межі та організації чергового замовлення на постачання необхідних матеріальних ресурсів рівень запасу на момент організації замовлення повинен бути достатнім для безперебійної роботи. При цьому страховий запас повинен залишитися недоторканим. У деяких випадках застосовують плаваючу точку замовлення. Мінімальний розмір запасу в розглянутій системі залежить від

інтенсивності споживання виробничих запасів у проміжок часу між подачею замовлення і надходженням партії на склад. Умовно припускається, що даний інтервал часу в заготівельному періоді є постійним.

Система з фіксованим розміром замовлення іноді ще називається «двобункерною» оскільки в даному випадку передбачається, що виробничий запас зберігається ніби в двох бункерах. З першого бункера виробничі запаси витрачаються з моменту надходження чергової партії до моменту подачі замовлення, а з другого бункера — у період між подачею замовлення і його виконанням, тобто до моменту постачання. Таким чином, дана система контролю передбачає захист підприємства від утворення дефіциту. Істотним недоліком цієї системи є те, що вона передбачає безперервний облік залишків виробничих запасів на складах, з тим, щоб не пропустити момент досягнення “точки замовлення”. За наявності широкої номенклатури виробничих запасів необхідною умовою застосування даної системи є використання технології автоматизованої ідентифікації штрихових кодів [1].

Система з фіксованим розміром замовлення при періодичній перевірці фактичного рівня виробничих запасів зображена на рис. 2.7., а при безперервній перевірці — на рис. 2.2., де $P_1, P_2, \dots, P_n$ — окремі замовлення, а T_n — періоди перевірки.

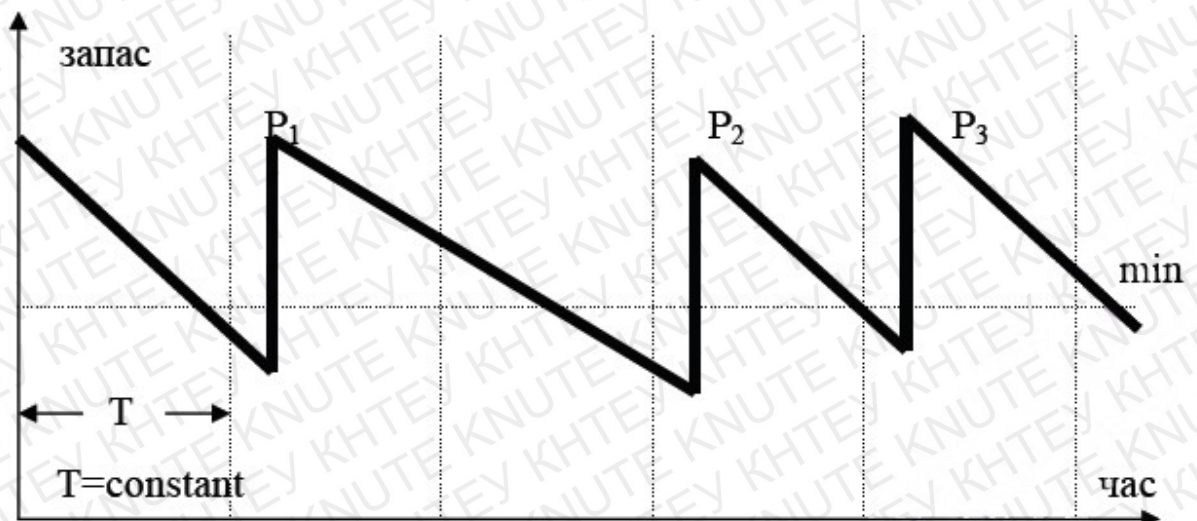

Рис 2.7. Система з фіксованим розміром замовлення при періодичній перевірці фактичного рівня виробничого запасу [3]

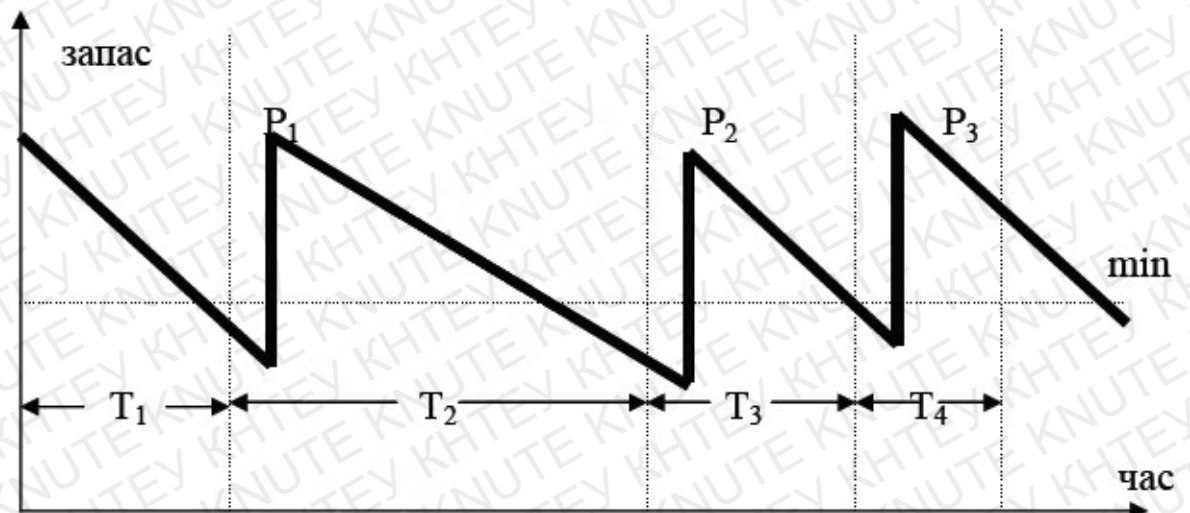

Рис. 2.8. Система з фіксованим розміром замовлення при безперервній перевірці фактичного рівня виробничого запасу [3]

Система поповнення запасу до максимального рівня. При ній через рівні проміжки часу замовляється партія, об'єм якої дорівнює різниці між встановленим максимальним рівнем виробничих запасів і фактичним рівнем виробничих запасів на момент перевірки. Розмір замовлення збільшується на величину виробничого запасу, який буде переданий у виробництво за період виконання замовлення. Дана система зображена на рис. 2.9.

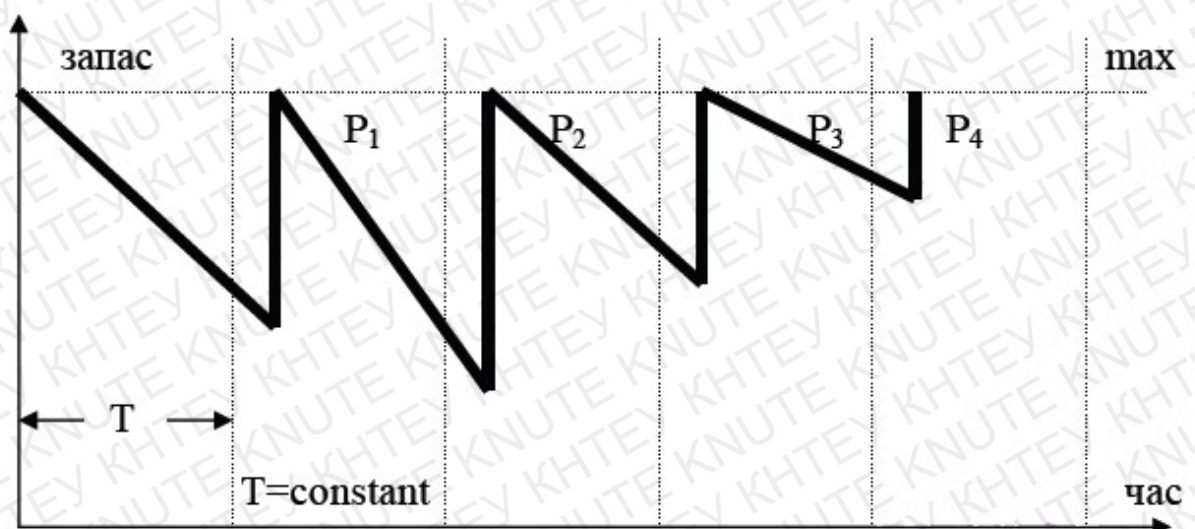

Рис. 2.9. Система поповнення виробничого запасу до максимального рівня [3]

В системі “Мінімум-максимум” використовується сталий інтервал часу між замовленнями. Вона зорієнтована на ситуацію, коли витрати на облік виробничих запасів і витрати на оформлення замовлення настільки значні, що стають порівняними з втратами від дефіциту виробничих запасів. Тому в даній системі замовлення виникають не через задані інтервали, а тільки за умови, що виробничі запаси на складі в цей момент виявилися рівними або меншими встановленого мінімального рівня [8]. Дана система зображена на рис. 2.10. і 2.11.

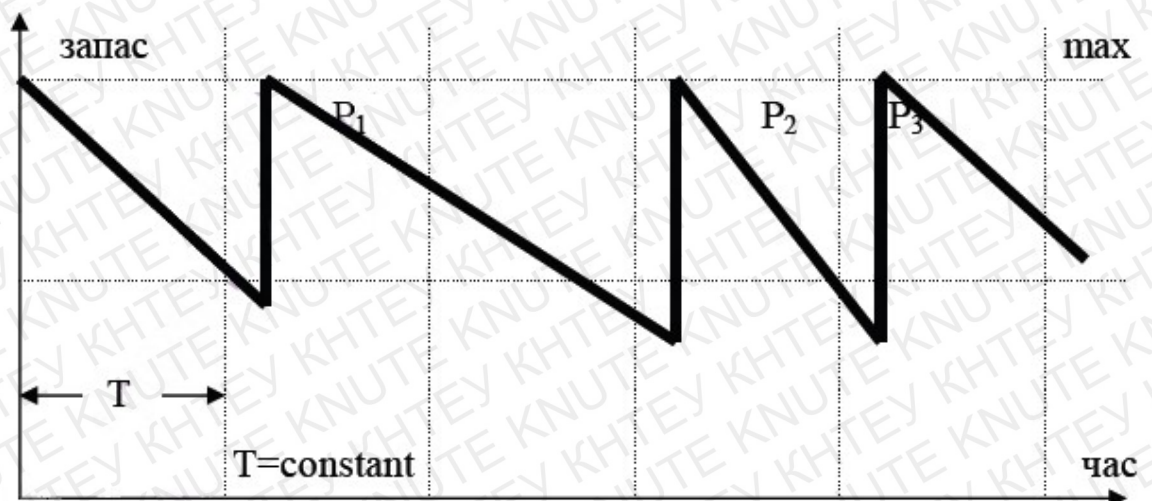

Рис.2.10. Система “Мінімум-максимум” при періодичній перевірці [3]

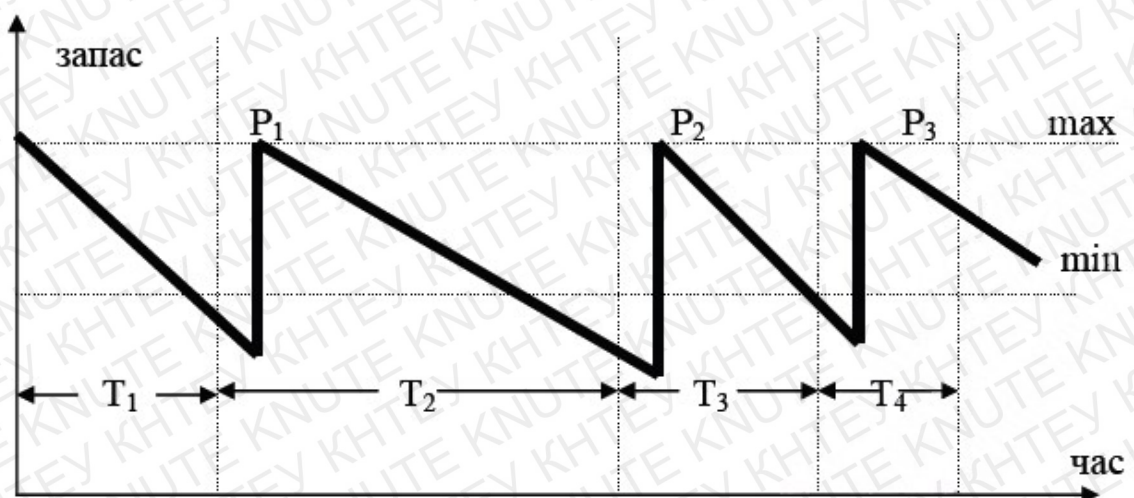

Рис. 2.11. Система «Мінімум-максимум» при безперервній перевірці фактичного рівня виробничого запасу [3]

У системі з фіксованою періодичністю замовлення, як зрозуміло із назви, замовлення роблять у визначені моменти часу, які віддалені один від одного на рівні інтервали. Величина замовлення визначається як різниця між фіксованим максимальним рівнем, до якого відбувається поповнення виробничого запасу, і фактичним його обсягом у замовлення. Недолік даної системи полягає в необхідності робити замовлення іноді на незначну кількість матеріальних ресурсів, а за умови прискорення інтенсивності споживання матеріалів виникає небезпека використання виробничого запасу до настання моменту чергового замовлення, тобто виникнення дефіциту [8].

Крім перерахованих систем управління в практиці часто застосовується так звана система оперативного управління. Під час використання даної системи через певні проміжки часу приймається оперативне рішення: “замовляти” або “не замовляти”, якщо замовляти, то яку кількість одиниць товару [8].

На аналізованому нами виробничому підприємстві ТОВ «ІТАК» застосовується система з фіксованою періодичністю поповнення запасу до максимального рівня. Період, через який підприємство направляє замовлення постачальнику, не змінюється. Кожного понеділка менеджер даної фірми проглядає залишки виробничих запасів і дозамовляє їх до раніше визначеної максимальної норми. Оскільки для виконання замовлення необхідний певний період часу, то величина замовлення збільшується на розмір очікуваного витрачання за цей період. Розмір замовлення (Р) визначається за формулою 2.6:

$$P = Z_{\text{макс}} - (Z_{\text{ф}} - Z_{\text{вз}}), \quad (2.6)$$

де $Z_{\text{макс}}$ - передбачений нормою максимальний запас;

$Z_{\text{ф}}$ – фактичний запас на момент перевірки;

$Z_{\text{вз}}$ – запас, який буде витрачений напротязі розміщення та виконання замовлення.

На основі даних про стан виробничих запасів на підприємстві ТОВ «ІТАК» побудуємо графічну модель системи контролю виробничого запасу з фіксованою періодичністю замовлення. Дане підприємство співпрацює з багатьма фірмами-постачальниками гранул для виробництва плівки.

Дані про надходження гранул для виробництва плівки наведено в таблиці 2.12 Результат розрахунку відобразимо на рис. 2.12.

Таблиця 2.12

Замовлення гранул для виробництва металоконструкцій на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" за жовтень 2017 року

Дата замовлення	Назва виробничого запасу	Залишок на день здійснення замовлення (Зф), т	К-сть замовлення (Р), т	К-сть використаних виробничих запасів за час виконання замовлення (Звз), т	Величина запасу після надходження замовлення (З макс), т
07.10.2017	Гранули для виробництва металоконструкцій	30	10	5	35
14.10.2017	Гранули для виробництва металоконструкцій	26	15	6	35
21.10.2017	Гранули для виробництва металоконструкцій	19	20	4	35
28.10.2017	Гранули для виробництва металоконструкцій	32	10	7	35

Інтенсивність використання у виробництві виробничих запасів в загальному випадку є величиною змінною. А оскільки замовлення здійснюються через рівні проміжки часу, то величина замовлення в різних періодах може бути різною. Тому застосовувати цю систему можна лише тоді, коли є можливість замовляти партії різні за величиною. З цієї точки зору проблем у аналізованого підприємства не виникає, адже ТОВ "ФАМА БУД»

не закуповує виробничі запаси в контейнерах, а кожного разу замовляє гранули в фасованих упаковках в необхідній кількості. Але, проводячи аналіз, ми виявили, що застосування системи контролю виробничих запасів з фіксованою періодичністю не є ефективним для усіх видів запасів в результаті коливання потреби у виробництві. При спаді потреби у виробничих запасах, через фіксовані проміжки часу він все одно буде закуплений до максимального рівня. Дані виробничі запаси можна вважати надлишковими, адже вони вимагають додаткових витрат, пов'язаних з обслуговуванням місць їхнього зберігання.

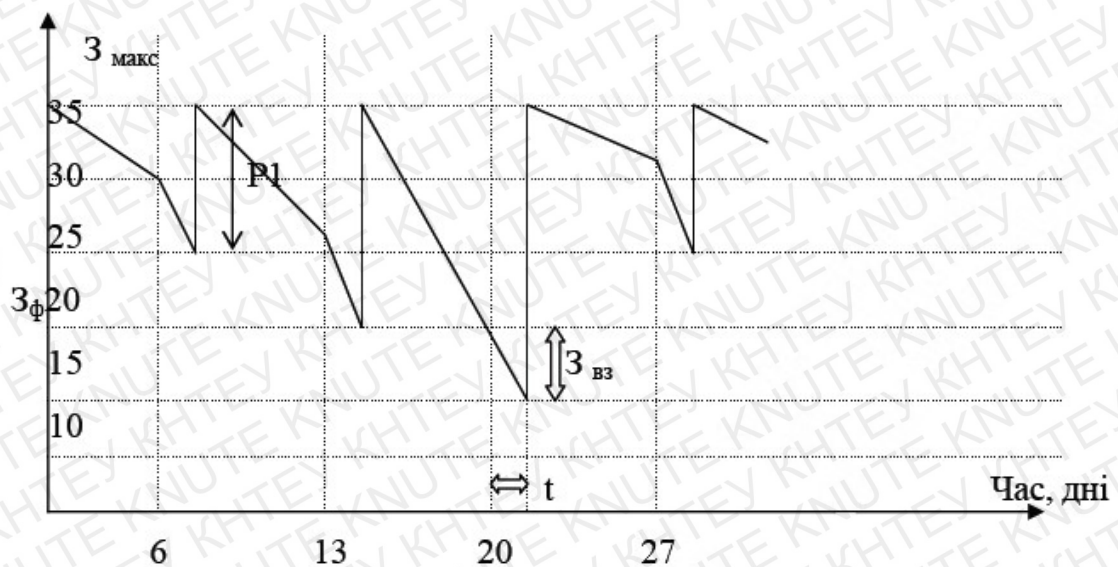

Рис. 2.12. Графічна модель системи контролю виробничого запасу з фіксованою періодичністю замовлення на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" за жовтень 2017 року

Далі розглянемо моделі та методи планування рівня запасів.

Найпоширенішим методом визначення потреби у виробничих запасах є метод прямого рахунку, заснований на програмі випуску продукції і нормах витрат виробничих запасів на одиницю випущеної продукції. Він визначається за формулою:

$$P = N_v \cdot P_v,$$

Де P – загальна потреба у виробничому запасі;

Нв – норма витрат на виріб;

Пв – програма виробництва даного виробу [34].

Застосування даного методу найбільш властиве для таких галузей, як електроенергетика, машинобудування, металообробка.

Методи прогнозування потреби в матеріальних ресурсах застосовуються при запровадженні нової техніки, вона складається з потреби в матеріалах дослідних підприємств і лабораторій.

Статистичні методи визначення потреби в матеріальних ресурсах засновані на використанні даних про фактичний стан витрат матеріальних ресурсів за попередні періоди з врахуванням зміни структури і об'ємів виробництва. Застосовується цей метод при значній номенклатурі матеріальних ресурсів і відносно невеликих витратах.

Одним з найпоширеніших методів управління запасами є метод економічного розміру замовлення [23]. Під цим поняттям розуміють ту кількість замовлених виробничих запасів, яка забезпечує оптимальне співвідношення витрат на придбання та зберігання. Використання цього методу дає змогу відповісти на два запитання: скільки та коли замовити [7].

Пропонуємо розглянути варіанти вирішення задачі визначення оптимальної партії поставки на даних, котрі ми отримали на підприємстві. Підприємство ТОВ "ФАМА БУД" як і будь-який суб'єкт господарювання потребує для нормального функціонування створення виробничих запасів. Для забезпечення безперервного виробництва витрачаються такі ресурси: гранули для виробництва плівки, паливо, хімічні добавки, запасні частини, спецодяг, канцелярське приладдя, пакувальні матеріали та багато інших. Тому необхідно слідкувати за їх своєчасним надходженням та ефективним використанням.

Планом підприємства на 2019 рік передбачалося виробити 420 т СРР. Для її зберігання використовують спеціальні рулони-пакети. Один рулон-пакет вміщує 20 кг СР і коштує 1,50 грн. Витрати на збереження одного рулону-пакету за рік становить 0,15 грн. Витрати на одне замовлення

(включаючи витрати на оформлення документів, здійснення розрахунків, пов'язаних з замовлення) – 80 грн. Проаналізуємо можливі варіанти відносно витрат підприємства.

Так, якщо підприємство завезе ці рулони-пакети одноразово, то середньорічна кількість пакетів – 21000, якщо замовлень буде 2, то середньорічна кількість рулонів-пакетів буде 10500. Складемо таблицю (табл. 2.13), в якій будемо поступово збільшувати кількість замовлень.

Таблиця 2.13

Таблиця варіантів поставок і витрат пов'язаних зі створенням виробничих запасів підприємства ТОВ "ФАМА БУД"

Замовлен ь на рік	Обсяг замовлення	Середньорічний запас	Витрати на збереження	Витрати на замовлення, грн	Загальні витрати
1	21000	10500	1575,00	80,00	1655,00
2	10500	5250	787,50	160,00	947,50
3	7000	3500	525,00	240,00	765,00
4	5250	2625	393,75	320,00	713,75
5	4200	2100	315,00	400,00	715,00
6	3500	1750	262,50	480,00	742,50
7	3000	1499,75	224,96	560,00	784,96
8	2625	1312,5	196,88	640,00	836,88
9	2331	1165,5	174,83	720,00	894,83
10	2100	1050	157,50	800,00	957,50
11	1908	953,75	143,06	880,00	1023,06
12	1750	875	131,25	960,00	1091,25

З наведених у таблиці 2.13 даних зрозуміло, що оптимальним розміром поставки буде поставка запланованого обсягу певного виду ресурсів 4 рази на рік. Для того, щоб визначити найбільш оптимальний обсяг поставки (Е), використовують формулу:

$$E=2*A*P/3,$$

де А – річна потреба ресурсу;

Р – витрати на одне замовлення;

З – мінімальні річні витрати на поставки [34].

В нашому випадку $E=2 \cdot 21000 \cdot 80 / 713,75 = 4708$ одиниць. Дані, наведені в таблиці 2.2. можна представити графічно (рис 2.13). На вертикальній осі наведені річні релевантні витрати на інвестиції у виробничі запаси, а на горизонтальній осі – обсяг замовлення виробничих запасів.

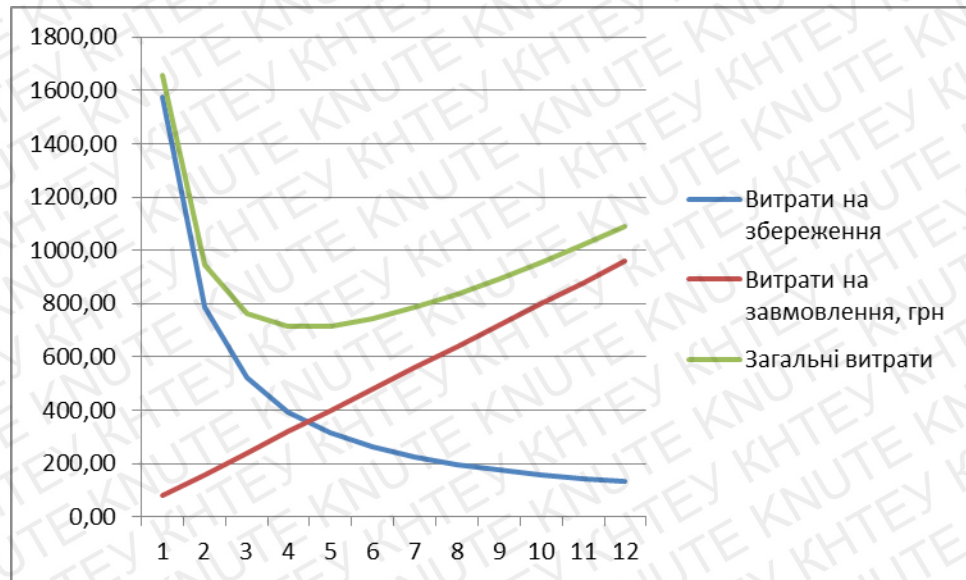

Рис. 2.13 Графік економічного розміру замовлення

Результати розрахунків, отриманих з використанням моделі оптимального розміру замовлення, потрібно інтерпретувати обережно, оскільки модель заснована на ряді суттєвих припущень. Одне з припущень полягає в тому, що вартість зберігання виробничих запасів приймається за постійну величину [34]. Це не зовсім так. Кількість складських працівників може змінюватися залежно від суттєвих об'ємів запасів. Можуть змінюватися і витрати на оренду складського приміщення.

Інше припущення, прийняте при розрахунку загальної вартості зберігання виробничих запасів, полягає в тому, що середній залишок запасу еквівалентний половині розміру замовлення. Якщо кожного дня не використовується постійна кількість виробничого запасу, то це припущення буде порушено; існує певна ймовірність того, що сезонні або циклічні

фактори приводять до нерівномірного використання виробничих запасів протягом року.

Також для підприємства ТОВ "ФАМА БУД" доцільно було б застосувати модель "ABC", що передбачає поділ усіх виробничих запасів на три класи (категорії чи групи).

Якщо порівнювати вартість окремих категорій виробничих запасів із загальною вартістю всіх, то вони мають різну частку. До класу А відносять по черзі (в порядку зменшення частки) виробничі запаси доти, доки загальна частка сукупності не досягне 80 %. До класу В відносять так само наступні виробничі запаси, доки їх загальна частка в загальній потребі ресурсів не досягне 15 % і до класу С відносять види виробничих запасів, які не віднесені до класів А і В [35].

Для проведення ABC-аналізу необхідно:

- встановити вартість кожного виробничого запасу (за закупочними цінами);
- розташувати виробничі запаси за зменшенням ціни;
- знайти суму даних про кількість і витрати на придбання;
- розбити виробничі запаси на групи залежно від їх питомої ваги в загальних витратах [34].

Прокласифікуємо виробничі запаси, що використовуються для виробництва СРР-плівки на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" за цією моделлю на такі класи: А – Антистатик, В – Антиблок, С – Полепропілен (гранули).

Відобразимо дані про виробничі запаси на 1.01.2017 в таблиці 2.14.

Аналізуючи отримані результати можна зробити висновок, що найсуворішого контролю потребує категорія С. За виробничими запасами класу В необхідно проводити інвентаризацію один раз на квартал. А обсяг повторного замовлення виробничих запасів класу С враховують таким чином, щоб поставки здійснювались протягом одного року.

Виробництво "якраз вчасно" досить часто описується як філософія

управління, присвячена ліквідації втрат. Втрати – це те, що не додає вартості продукту [34]. Прийняття цієї філософії і концентрація уваги на зниженні циклу замовлення означають, що сукупні витрати можуть бути значно скорочені.

Таблиця 2.14

**Класифікація товарних виробничих запасів на підприємстві ТОВ
"ФАМА БУД"**

Категорія	Ціна за 1 кг, грн	Кількість одиниць запасу		Загальна вартість	
		кг	%	грн	%
A	34,75	300	0,74%	10425,00	1,95%
B	34,65	300	0,74%	10395,00	1,95%
C	12,83	40002	98,52%	513222,69	96,10%
Разом		40602	100,00%	534042,69	100,00%

Але перехід на систему “якраз вчасно” потребує суттєвої реорганізації всього виробничого циклу. Перш за все необхідно перепланувати виробничі площі з виробництва серіями на лінії поточного виробництва. При виробництві продуктів великими серіями, підприємство має на меті знизити час наладки обладнання між виробництвом серії різних продуктів, але як результат – високий рівень виробничих запасів і великі цикли замовлень.

Після ж реорганізації група продуктів, що характеризуються аналогічними виробничими вимогами, буде вироблятися в точно визначеній виробничій комірці за принципами поточного виробництва. В цьому випадку різне за призначенням обладнання об’єднуються лінію і працюють як конвеєр. Ціль технології “якраз вчасно” – забезпечити безперервність руху виробничих запасів без простоїв та без зберігання. Якщо при застосуванні комп’ютерної техніки є можливість наблизити час для наладки до нуля, то оптимальним розміром партії є одна одиниця виробничого запасу. Малі партії дозволяють фірмі більш гнучко реагувати на зміни ринкового попиту.

Зіставлення систем своєчасного й традиційного виробництва наведені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Зіставлення систем своєчасного й традиційного виробництва

Система традиційного виробництва	Система своєчасного виробництва
Значні запаси	Незначні чи нульові запаси
Спеціалізований характер праці	Універсальний характер праці
Якість прийнятого рівня	Всеохоплюючий контроль якості
Централізоване забезпечення	Децентралізоване забезпечення

Відносини між постачальниками і покупцями, що дозволяють застосовувати систему поставок “як раз вчасно” повинні носити довготривалий характер з узгодженням питань спільного планування. Підвищуються вимоги до транспортування.

На підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" практика “якраз вчасно” не застосовується, але слід відмітити, що така перспектива є. Разом з тим вважаємо за необхідне перелічити негативні сторони запровадження системи “якраз вчасно”. По-перше, вимоги до якості можуть сприйматися постачальниками як надмірні і вони будуть підвищувати ціну. По-друге, орієнтація на співпрацю з одним контрагентом створює ризик комерційної залежності. По-третє – незручність для постачання графіку поставок, йому може бути вигіднішим стабільність поставок за часом та розміром.

Нами було розглянуто та узагальнено основні причини, що спонукають підприємства створювати і утримувати виробничі запаси, а також економічні наслідки цього для підприємства. Також визначено та охарактеризовано основний інструментарій, який використовується в управлінському обліку виробничих запасів. Наведені причини створення та розглянуті підходи до класифікації виробничих запасів свідчать про те, що підприємства промисловості змушені створювати запаси, так як в протилежному випадку збільшуються витрати обігу. В той же час виробничі запаси не повинні перевищувати певної оптимальної величини. У той же час політику управління виробничими запасами формують завдання управління запасами, що були розглянуті вище. Ефективне управління виробничими запасами

дозволяє знизити тривалість виробничого і операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання, вивільнити з поточного господарського обороту частину фінансових коштів, реінвестуючи їх в інші активи

Управління виробничими запасами передбачає організацію контролю їх фактичного стану. Контроль стану виробничих запасів – це вивчення стану і регулювання рівня виробничих запасів виробничо-технічного призначення, виробів народного споживання та ін. з метою виявлення відхилень від норм запасів та прийняття оперативних заходів з ліквідації відхилень за допомогою використання системи контролю стану, кількості та якості виробничих запасів. Інтенсивність використання у виробництві виробничих запасів в загальному випадку є величиною змінною. З цієї точки зору проблем у аналізованого підприємства не виникає, адже ТОВ "ФАМА БУД" не закуповує виробничі запаси в контейнерах, а кожного разу замовляє гранули в фасованих упаковках в необхідній кількості. Але, проводячи аналіз, ми виявили, що застосування системи контролю виробничих запасів з фіксованою періодичністю не є ефективним для усіх видів запасів в результаті коливання потреби у виробництві. При спаді потреби у виробничих запасах, через фіксовані проміжки часу він все одно буде закуплений до максимального рівня. Дані виробничі запаси можна вважати надлишковими, адже вони вимагають додаткових витрат, пов'язаних з обслуговуванням місць їхнього зберігання. Саме тому нами було запропоновано запровадити на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" систему руху запасів "якраз вчасно". Це дозволить уникнути додаткових витрат, пов'язаних з надлишковими виробничими запасами шляхом зменшення їх обсягу до оптимального.

Висновки до розділу II

Виробничі запаси обліковуються на активних рахунках 20 «Виробничі запаси» та 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» і відображаються в журналах обліку за назвою постачальника, видом запасу, датою. Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва.

Поточний бухгалтерський облік містить розрізнену інформацію. Для визначення результатів діяльності підприємства за звітний період дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається шляхом складання звітності.

Управління виробничими запасами передбачає організацію контролю їх фактичного стану. Контроль стану виробничих запасів – це вивчення стану і регулювання рівня виробничих запасів виробничо-технічного призначення, виробів народного споживання та ін. з метою виявлення відхилень від норм запасів та прийняття оперативних заходів з ліквідації відхилень за допомогою використання системи контролю стану, кількості та якості виробничих запасів. Інтенсивність використання у виробництві виробничих запасів в загальному випадку є величиною змінною. З цієї точки зору проблем у аналізованого підприємства не виникає, адже ТОВ "ФАМА БУД" не закуповує виробничі запаси в контейнерах, а кожного разу замовляє гранули в фасованих упаковках в необхідній кількості. Але, проводячи аналіз, ми виявили, що застосування системи контролю виробничих запасів з фіксованою періодичністю не є ефективним для усіх видів запасів в результаті коливання потреби у виробництві. При спаді потреби у виробничих запасах, через фіксовані проміжки часу він все одно буде закуплений до максимального рівня. Дані виробничі запаси можна вважати

надлишковими, адже вони вимагають додаткових витрат, пов'язаних з обслуговуванням місць їхнього зберігання. Саме тому нами було запропоновано запровадити на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" систему руху запасів "якраз вчасно". Це дозволить уникнути додаткових витрат, пов'язаних з надлишковими виробничими запасами шляхом зменшення їх обсягу до оптимального. Для цього необхідно запровадити систему сучасного програмного забезпечення.

Застосування комплексних програмних систем дозволяє радикально поліпшити ситуацію з організації обліку в цілому. Бухгалтерський облік є найбільш регламентованою функцією управління, що може ефективно виконувати свої завдання тільки за умови наявності заздалегідь заданих планів та правил. Оскільки при комплексній автоматизації обліку таким системоутворюючим фактором є програмно реалізований набір формальних алгоритмів, бухгалтерський облік перестає просто представляти господарський процес у вигляді єдиного цілого, а починає перетворювати цей процес на організоване ціле, яким цей процес раніше не був. Фактично - це дозволяє здійснити перехід до концепції активної організації виробництва, праці, та управління в бухгалтерії, при якій організоване ціле є продуктом свідомої цілеспрямованої роботи бухгалтера.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА АУДИТ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ "ФАМА БУД"

3.1 Джерела, основні показники та методи аналізу операцій із виробничими запасами

Ефективність процесу управління виробничими запасами напряду залежить від:

1. Точності і достовірності наявної інформації про рух виробничих запасів на підприємстві;
2. Правильної організації та здійснення аналітичної роботи;
3. Глибини економічного аналізу;
4. Обґрунтованості й точності результатів аналізу і висновків.

В свою чергу, правильне використання виробничих запасів впливає на стан і динаміку активів підприємства, їх оборотність і рентабельність, а структура джерел та умови фінансування ресурсів – на рівень фінансової стійкості підприємства [65].

Для здійснення цілеспрямованої діяльності в будь-якій галузі перш за все необхідно визначити предмет діяльності, визначити об'єкти, вивченням яких ця діяльність буде обмежена. Для цього необхідно сформулювати мету діяльності і розробити перелік завдань, вирішення яких сприятиме досягненню поставленої мети, потрібно також обрати методи та способи цих рішень.

Одним із засобів формалізації економічного виробничих запасів є розробка його організаційно-інформаційної моделі, яка в свою чергу об'єднує питання організації аналізу та його інформаційного забезпечення.

Організаційні питання, які вирішуються на рівні розробки моделі аналізу, стосуються об'єктів, суб'єктів і методів аналізу. Інформаційна сторона моделі визначає створення інформаційної бази аналізу. А саме, вибір джерел інформації, інформаційне забезпечення та розробка системи

показників. Одним з найважливіших принципів створення інформаційної бази є забезпечення повноти інформації про досліджуваний об'єкт.

Отже, організаційно-інформаційна модель включає перелік й характеристику об'єктів та суб'єктів аналізу, показників, характеристику інформаційного забезпечення і методів обробки інформації, методичних прийомів узагальнення результатів.

Основні задачі аналізу виробничих запасів на етапі планування рівня запасів приведені на рис. 3.1.

Рис. 3.1 Основні задачі аналізу виробничих запасів на етапі планування рівня запасів [66]

Аналіз забезпеченості підприємства запасами та ефективності їх використання також здійснюється у відповідності з організаційно-інформаційною моделлю (табл. 3.1):

Таблиця 3.1

1. Мета аналізу виробничих запасів	
Метою аналізу виробничих запасів є визначення забезпеченості підприємства різними видами виробничих запасів з погляду його спроможності забезпечувати виробничі потужності, конкурентоспроможності його діяльності, пошуку резервів раціонального використання і зниження матеріаломісткості продукції.	
2. Завдання аналізу виробничих запасів	
- Визначення характеру виробничих запасів і зміну їх структури; - Оцінка рівня ефективності використання запасів; - Оцінка обґрунтованості договорів на поставку запасів, умов поставок; - Визначення оптимальної партії поставки запасів; - Виявлення внутрішньовиробничих резервів економії запасів і розробити конкретні заходи з їх використання.	
3. Об'єкти аналізу виробничих запасів	
- Залишки виробничих запасів на певну дату; - Надходження і використання запасів; - Фактори, що спричинили зміну виробничих запасів.	
4. Суб'єкти аналізу виробничих запасів	
- Власники підприємства, уповноважені ними особи; - Бухгалтерський відділ підприємства; - Фінансовий і плановий відділи; - Економічні служби підприємства.	
5. Система економічних показників аналізу виробничих запасів	
5.1. Абсолютні вартісні показники, джерелом яких є облік	5.2. Відносні показники, які є наслідком обробки облікової інформації
- Залишки та обороти з надходження і використання виробничих запасів; - Фінансові результати діяльності підприємства; - Абсолютні показники динаміки.	- Відносні показники надходження і витрачання виробничих запасів; - Відносні показники динаміки виробничих запасів; - Відносні показники структури виробничих запасів. - Відносні показники ефективності використання виробничих запасів.
6. Інформаційне забезпечення аналізу виробничих запасів	
6.1. Зовнішня інформація	6.2. Внутрішня інформація
- Правова; - Нормативна; - Довідкова.	- Планова; - Фактографічна.

Продовження табл. 3.1

7. Методичні прийоми обробки первинної інформації	
7.1. Економіко-логічні методи	7.2. Економіко-математичні методи
- Групування; - Порівняння; - Розрахунок відносних показників; - Розрахунок середніх показників; - Деталізація; - Елімінування.	- Методи обробки динамічних рядів; - Методи регресійно-кореляційного аналізу; - Методи моделювання.
8. Узагальнення і реалізація результатів аналізу виробничих запасів	
8.1. Узагальнення результатів	8.2 Реалізація результатів
- Систематизація інформації; - Оцінка вірогідності прогнозованих показників; - Кількісне обчислення невикористаних можливостей; - Кількісне обчислення резервів підвищення економічних показників; - Розробка багатоваріантних заходів збільшення абсолютної величини виробничих запасів та прискорення їх оборотності у майбутньому; - Оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів.	- Оцінка заходів щодо збільшення абсолютної величини виробничих запасів та прискорення їх оборотності; - Вибір оптимального варіанту заходів; - Прийняття рішень щодо реалізації обраного варіанту заходів; - Доведення прийнятого рішення до виконавців; - Забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень.

Таким чином, розроблена організаційно-інформаційна модель висвітлює мету та основні завдання стосовно аналізу виробничих запасів, чітко визначає суб'єктів та об'єктів аналізу виробничих запасів, окреслює межі дослідження та наводить джерела інформаційного забезпечення аналізу.

Розглянемо детальніше деякі блоки цієї системи.

Аналіз фінансового стану базується на даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку, на розрахунку й зіставленні значної кількості показників і коефіцієнтів. Фінансово-економічний аналіз дає змогу реалізувати такі завдання:

- оцінити результати й ефективність діяльності підприємства, його поточний фінансовий стан;

- скласти прогноз розвитку фінансово-економічних показників на найближчу перспективу;
- оцінити динаміку фінансових показників за певний період часу і фактори, що викликали відповідні зміни;
- оцінити наявні фінансові обмеження на шляху реалізації організаційних перетворень;
- виявити й оцінити можливі джерела фінансування заходів щодо реструктуризації і можливий ефект від їх реалізації.
- набір джерел інформації та методів, що застосовуються, кількість показників, що розраховуються при проведенні фінансово-економічного аналізу, залежать від цілей дослідження [9]. основні методи, використовувані для здійснення фінансово-економічного аналізу, згруповано в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Основні методи економічного аналізу [70]

№	Найменування	Зміст	Значення
1	Аналіз абсолютних показників	Оцінка найважливіших результуючих статей звітності (обсяг реалізації, прибуток, вартість активів, розмір акціонерного капіталу тощо)	Оцінка статті звітності в статистиці і динаміці
2	Горизонтальний аналіз	Порівняння кожного значення звітності з попереднім роком, розрахунку темпів їхнього зростання (індексний метод)	Виявлення тенденцій зміни окремих статей звітності
3	Вертикальний аналіз	Розрахунок структури узагальнюючих підсумкових статей звітності і складання динамічних рядів (процентний аналіз)	Аналіз та прогнозування структурних зрушень у складі джерел коштів і в напрямках їх використання
4	Аналіз коефіцієнтів (відносних показників)	Розрахунок співвідношень між окремими статтями звітності підприємства, визначення взаємозв'язку між показниками	Проведення порівняльного аналізу ефективності – із попередніми роками, із компаніями – конкурентами або лідерами галузі, із запланованими показниками

Для побудови системи аудиту та аналізу наявності та використання виробничих запасів використовують систему аналітичних показників:

- Рентабельність виробничих запасів;
- Рентабельність надходження виробничих запасів;
- Рентабельність вибуття виробничих запасів;
- Оборотність виробничих запасів;
- Забезпеченість виробничими запасами;
- Питома вага витрат з управління виробничими запасами в загальному розмірі поточних витрат;
- Витрати пов'язані із управлінням виробничими запасами, що припадають на одиницю виробничих запасів;
- Питома вага виробничих запасів в загальній сумі оборотних активів;
- Питома вага виробничих запасів в загальній сумі активів.

Розрізняють економіко-логічні, економіко-математичні методи та методи експертної оцінки.

До економіко-математичних методів належать:

1. Прийоми детермінованого аналізу.
2. Моделювання факторних систем (адитивних; мультиплікативних; кратних; комбінованих).
3. Способи факторних розрахунків (ланцюгові підстановки; абсолютних різниць; індексний; відносних різниць; інтегральний тощо);
4. Способи детермінованої комплексної оцінки (метод сум; суми місць; середньої геометричної; метод відстаней).
5. Прийоми фінансової математики (прості та складні відсотки, дисконтування, визначення нарощеної суми).
6. Прийоми стохастичного аналізу: кореляція (парна, рангова, канонічна), регресійний аналіз; дисперсійний аналіз; компонентний аналіз; сучасний багатомірний факторний аналіз тощо.
7. Прийоми оптимізації показників (математичне програмування, дослідження операцій, теорія ігор, теорія масового обслуговування;

сітьові методи планування і управління, теорія управління запасами тощо) [70].

Методи експертної оцінки: метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», метод контрольних запитань, метод колективного блокнота, метод аналогій, метод інверсії та інші.

Методи експертних оцінок ґрунтуються на використанні професійного досвіду та інтуїції спеціалістів.

Отже, для побудови системи аудиту та аналізу наявності та використання виробничих запасів необхідно розробити організаційно-інформаційною модель аналізу в якій необхідно визначити мету та основні завдання аналізу, об'єкти та суб'єктів аналізу, систему аналітичних показників, інформаційну базу для аналізу, визначити методичні прийоми обробки інформації. У відповідності з цим необхідно розробити форми для узагальнення і реалізації результатів аналізу виробничих запасів та забезпечити контроль за веденням даних форм.

3.2. Розробка та апробація методики аналізу виробничих запасів

Необхідними умовами виконання планів виробництва продукції, зниженню собівартості, збільшенню прибутку, рентабельності є повне і своєчасне забезпечення підприємства виробничими запасами необхідної якості.

Перед загальним аналізом виробничих запасів стоять такі основні завдання:

- вивчення динаміки виробничих запасів на складах підприємства;
- вивчення динаміки надходження і використання виробничих запасів;
- вивчення надходження виробничих запасів від постачальників і їх відповідність договірним умовам за кількістю, якістю і термінами

постачання;

- дослідження стану виробничих запасів і їх відповідності потребам виробництва;
- виявлення внутрішніх резервів ефективного використання виробничих [46].

Завданнями аналізу виробничих запасів являється:

- оцінка рівня ефективності використання виробничих запасів;
- оцінка реальності планів матеріально - технічного забезпечення, ступеня їх виконання і впливу на об'єм реалізації продукції (робіт, послуг);
- вплив внутрішньовиробничих резервів економії виробничих ресурсів і розробка конкретних міроприємств по їх використанню.

Організаційно - інформаційна модель аналізу виробничих запасів складається з п'яти блоків [70]:

1 БЛОК - об'єкти і суб'єкти аналізу.

До об'єктів відносяться виробничі запаси, надходження запасів, обсяг реалізації. Також об'єктом виступають фактори, що впливають на ефективність використання ресурсів та функції управління. До суб'єктів відносяться: керівництво, бухгалтерія, служба внутрішнього аудиту.

2 БЛОК - система показників аналізу: абсолютні та відносні. Абсолютні складаються з об'ємних та питомих. До відносних належать: показники структури, динаміки, показники інтенсивності процесу.

3 БЛОК - джерела інформації та інформаційне забезпечення. До джерел інформації належать:

- законодавство про фінансово-господарську діяльність підприємства;
- нормативно правові акти з оподаткування;
- нормативні акти з обліку і звітності;
- регістри аналітичного і синтетичного обліку результатів фінансово-господарської діяльності;
- Баланс (Звіт про фінансовий стан) і звітність про результати діяльності.

4 БЛОК - методичні прийоми обробки економічної інформації.

До таких прийомів належать економіко-математичні та економіко-логічні методи.

5 БЛОК - методичні прийоми узагальнення та реалізації результатів аналізу.

До методичних прийомів узагальнення відносяться: систематизація інформації, кількісне визначення втрачених можливостей, кількісне обчислення резервів, збільшення обсягів виробництва, розробка заходів, щодо збільшення обсягів виробництва та поліпшення структури і якості.

До методичних прийомів реалізації відносяться вибір оптимального варіанту заходів для покращення діяльності підприємства, прийняття управлінських рішень за результатами аналізу, доведення рішень до виконавців, забезпечення аудиту за виконанням прийнятих рішень.

Загальний аналіз виробничих запасів складається з таких етапів:

I. Визначення аналітичного періоду (2 – 4 років)

II. Оцінка виконання плану і динаміки виробничих запасів. Тобто на цьому етапі обчислюються абсолютні та відносні відхилення, а також аналіз динаміки структури виробничих запасів.

Розрахунок виконання плану виробничих запасів наведено в табл. 3.3. Отже, у звітному періоді виробничі запаси на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" порівняно з попереднім збільшилися на 21545,7 тис. грн (або 186,49 %). Це відбулося за рахунок зміни в сумі окремих виробничих запасів. Так, наприклад, найбільших змін зазнали такі групи як: збільшення основних та допоміжних матеріалів, відповідно 7599,8 тис. грн. та 7737,4 тис. грн. Також відбулися зміни в структурі запасів. Все це позитивно відображається на обсязі діяльності підприємства, так як збільшується загальний обсяг реалізації.

Таблиця 3.3

Динаміка виробничих запасів на підприємстві за 2016 – 2017 р.р.

Виробничі запаси	Залишок на початок року		Залишок на кінець року		Відхилення		
	сума	ПВ	сума	ПВ	Абсолютне	Відносне	в ПВ
1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріали та сировина, в т.ч.:	11553,3	100,0	33099	100,00	21545,7	186,49	-
основні матеріали	3650,5	31,60	11250,3	33,99	7599,8	208,19	2,39
допоміжні матеріали	3421,8	29,62	11159,2	33,71	7737,4	226,12	4,10
паливомасильні матеріали	1960,2	16,97	3165,7	9,56	1205,5	61,50	-7,40
хімікати	2520,3	21,81	7523,8	22,73	5003,5	198,53	0,92

III. Складання і оцінка балансу руху виробничих запасів та аналіз забезпеченості підприємства виробничими запасами.

На цьому етапі за допомогою балансу визначають рух та наявність виробничих запасів. Формула балансу:

$$Зп + Н = Р + ІВ + Зк \quad (3.1)$$

де, Зп, Зк – залишки запасів на початок та кінець періодів;

Н – надходження запасів;

Р – реалізація запасів;

ІВ – інше вибуття запасів.

Оцінка балансу наведена в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Наявність та рух виробничих запасів ТОВ "ФАМА БУД"

за 2016 - 2017 р.р.

Показники	2 016 р.	2 017 р.	Відхилення,+/-	
			абсолютне	відносне, %
Залишок на початок	16928,6	11553,3	-5375,3	-31,75
Надходження	458836,2	550437,6	91601,4	19,96
Реалізація	464211,5	528891,9	64680,4	13,93
Залишок на кінець	11553,3	33099,0	21545,7	186,49

Отже, як видно з таблиці, оцінка наявності та руху виробничих запасів показала, що протягом 2017 року надходження запасів склали 550437,6 тис. грн, що на 91601,4 тис.грн (або 19,96 %) більше, ніж за 2002 рік, проте, реалізація зросла на 64680,4 тис.грн (або на 13.93 %) і склала 528891,9 тис.грн. Це свідчить про не ефективність використання виробничих ресурсів, зростання обсягів реалізації, а також збільшення витрачання коштів на закупівлю і зберігання запасів.

IV. Якісне обчислення резервів підвищення ефективності використання виробничих запасів.

Оцінка ефективності використання виробничих запасів здійснюється за допомогою системи різноманітних показників:

- узагальнюючі показники: матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використа матеріалів. Методика розрахунку наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Узагальнюючі показники ефективності використання виробничих запасів

№	Показники	Алгоритм	Умовні позначання
---	-----------	----------	-------------------

з/п		розрахунку	
1	2	3	4
1	Матеріаломісткість продукції	$M_m = M / \text{ВП}$	M_m – матеріаломісткість продукції; М – сума матеріальних витрат, тис.грн; ВП – обсяг продукції (робіт, послуг), тис. грн.
2	Матеріаловіддача	$M_v = \text{ВП} / M$	M_v - матеріаловіддача
3	Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції	$MV = M / C * 100$	MV - питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, %; С - повна собівартість продукції (робіт, послуг). тис. Грн.
4	Коефіцієнт використання матеріалів	$K_{\text{вм}} = M_{\text{ф}} / M_{\text{ум}}$	$K_{\text{вм}}$ - коефіцієнт використання матеріалів; $M_{\text{ф}}$ – сума фактичних матеріальних витрат, тис. грн.; $M_{\text{ум}}$ – умовна величина витрат, розрахована виходячи з планових калькуляцій і фактичного випуску та асортименту продукції, тис. грн.

Розрахунок ефективності використання наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Динаміка ефективності використання та вплив на них основних факторів за 2016 – 2017 р.р.

Показники	2016 рік	2017 рік	Відхилення, +/-			
			Абсол.	Відносн., %	за рахунок	
1	2	3	4	5	М	ВП
Матеріаломісткість (M_m)	0,62	0,69	0,07	12,21	0,17	-0,1
Матеріаловіддача (M_v)	1,61	1,44	-0,17	-10,56	0,23	-0,4

Продовж. табл. 3.6

1	2	3	4	5	6	7
Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції	83,06	89,22	6,16	7,42	23,13	-16,97

(МВ)						
Сума матеріальних витрат (М)	287458,8	367517	80058,20	27,85		
Обсяг продукції (робіт, послуг), тис. грн. (ВП)	464211,5	528891,9	64680,40	13,93		
Повна собівартість продукції (С)	346096,4	411916,0	65819,60	19,02		

Розрахунок впливу чинників на ефективність використання товарних запасів:

$$M_{M0} = M_0 / ВП_0 = 287458,8 / 464211,5 = 0,62$$

$$M_{B0} = ВП_0 / M_0 = 464211,5 / 287458,8 = 1,61$$

$$MB_0 = M_0 / C_0 * 100 = 287458,8 / 346096,4 * 100 = 83,06$$

$$M_M' = M_1 / ВП_0 = 367517 / 464211,5 = 0,79$$

$$M_B' = ВП_1 / M_0 = 528891,9 / 287458,8 = 1,84$$

$$MB' = M_1 / C_0 * 100 = 367517 / 346096,4 * 100 = 106,19$$

$$M_{M1} = M_1 / ВП_1 = 367517 / 528891,9 = 0,69$$

$$M_{B1} = ВП_1 / M_1 = 528891,9 / 367517 = 1,44$$

$$MB_1 = M_1 / C_1 * 100 = 367517 / 411916,0 * 100 = 89,22$$

Наступним етапом є оцінка впливу факторів, тобто:

$$\Delta M_M (M) = M_M' - M_{M0} = 0,79 - 0,62 = 0,17$$

$$\Delta M_B (ВП) = M_M' - M_{M0} = 1,84 - 1,61 = 0,23$$

$$\Delta MB (M) = MB' - MB_0 = 106,19 - 83,06 = 23,13$$

$$\Delta M_M (ВП) = M_{M1} - M_M' = 0,69 - 0,79 = - 0,1$$

$$\Delta M_B (M) = M_{B1} - M_B' = 1,44 - 1,84 = - 0,4$$

$$\Delta MB (C) = MB_1 - MB' = 89,22 - 106,19 = - 16,97$$

$$\Delta M_M = M_{M1} - M_{M0} = 0,69 - 0,62 = 0,07$$

$$\Delta M_B = M_{B1} - M_{B0} = 1,44 - 1,61 = - 0,17$$

$$\Delta MB = MB_1 - MB_0 = 89,22 - 83,06 = 6,16$$

Оцінка сукупного впливу факторів на зміну результату :

$$\Delta M_M = \Delta M_M (M) + \Delta M_M (ВП) = 0,17 + (-0,1) = 0,07$$

$$\Delta M_B = 0,23 + (-0,4) = -0,17$$

$$\Delta MB = 23,13 + (-16,79) = 6,16$$

Отже, матеріаломісткість у 2017 році становила 0,69, що на 0,07 більше, ніж в попередньому періоді. Це відбулося за рахунок впливу двох факторів:

- зі збільшенням суми матеріальних витрат на 80058,20 тис. грн (або 27,85%), відбулося збільшення матеріаломісткості на 0,17;
- зі збільшенням обсягу продукції на 64680,40 тис. грн призвело до зменшення матеріаломісткості на 0,1 тис. грн.

Матеріаловіддача у 2017 році становила 1,44, що на 0,17 менше, ніж в попередньому періоді. Тобто на 1 грн. припадає 1,44 матеріалів. Це відбулося за рахунок впливу двох факторів:

- зі збільшенням суми матеріальних витрат на 80058,20 тис. грн (або 27,85%), відбулося збільшення матеріаловіддачі на 0,23;
- зі збільшенням обсягу продукції на 64680,40 тис. грн призвело до зменшення матеріаловіддачі на 0,4 тис. грн.

Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції у 2017 році становила 89,22, що на 6,16 більше, ніж в попередньому періоді. Це відбулося за рахунок впливу двох факторів:

- зі збільшенням суми матеріальних витрат на 80058,20 тис. грн (або 27,85%), відбулося збільшення питомої ваги на 23,13;
- зі збільшенням собівартості продукції на 65819,60 тис. грн призвело до зменшення питомої ваги на 0,4 тис. грн.

Коефіцієнт оборотності (кількість оборотів) виробничих запасів визначається за формулою:

$$K_{об} = \frac{ЧД}{ВЗ} \quad (3.2)$$

де, $K_{об}$ – коефіцієнт оборотності виробничих запасів;

ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації;

$\overline{BЗ}$ – середній обсяг виробничих запасів.

Розрахунок коефіцієнту оборотності виробничих запасів та вплив на нього основних чинників наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка ефективності використання виробничих запасів та вплив на неї основних факторів за 2016 – 2017 р.р.

Показники	2016 рік	2017 рік	Відхилення, +/-			
			Абсолютне	Віднос, %	за рахунок	
					ЧД	ВЗ
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів ($K_{об}$)	27,75	21,27	-6,48	-23,34	-10,05	3,57
Чистий дохід (виручка) від реалізації (ЧД)	395214,2	474972,5	79758,3	20,18		
Середні виробничі запаси ($\overline{BЗ}$)	14240,95	22326,15	8085,2	56,78		

Отже, в 2017 р. коефіцієнт оборотності склав 21,27, що на 6,48 менше, ніж в 2016 р., що свідчить про зменшення обертів виробничих запасів. Це негативним явищем в діяльності підприємства. На це вплинули зміни середніх виробничих запасів і чистого доходу. Так збільшення середніх виробничих запасів на 8085,2 тис. грн призвело до збільшення коефіцієнту на 3,75, що позитивно вплинуло на обсяги діяльності підприємства, і зростання обсягу чистого доходу на 79758,3 тис. грн зумовило зменшення коефіцієнту на 10,05, що негативно вплинуло на оборотність виробничих запасів. Це відбулося за рахунок зміни в надходженні і витрачанні виробничих запасів і свідчить про неефективне використання запасів.

- швидкість обороту (тривалість обороту) виробничих запасів. Він визначається за формулою:

$$\text{Шоб} = \frac{\text{Зсер}}{\text{ЧД}} * d \quad (3.3),$$

де, Шоб - швидкість обороту виробничих запасів;

Зсер – середні залишки виробничих запасів;

ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації;

d – кількість днів в періоді

Оцінка оборотності виробничих запасів та фактори, що вплинули на її зміну наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Динаміка оборотності виробничих запасів та фактори,
що вплинули на її зміну за 2016 – 2017 р. р.**

Показники	2016 рік	2017 рік	Відхилення, +/-			
			абсолютне	відносне, %	за рахунок	
					Зсер	ЧД
1	2	3	4	5	6	7
1. Оборотність виробничих запасів, дні (Шоб)	12,97	16,92	3,95	30,45	-2,18	6,13
3. Чистий дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	395214,2	474972,5	79758,3	20,18		
4. Середні виробничі запаси (Зсер)	14240,95	22326,15	8085,2	56,78		

Отже, оборотність виробничих запасів в днях підвищилась на 3,95 днів. Оборотність виробничих запасів зменшилась на 2,18 дн. завдяки збільшенню обсягу середніх виробничих запасів та підвищилася на 6,13 дн. завдяки збільшенню чистого доходу від реалізації. Це є негативним у діяльності підприємства. Так як підприємство не доотримує прибутку, що свідчить про неефективне використання виробничих запасів.

Аналіз виробничих запасів на підприємстві має велике значення, оскільки допомагає їх підтримувати на оптимальному рівні.

3.3. Методика контролю операцій із виробничими запасами

Аудит виробничих запасів підприємства є однією з форм контролю наявності, надходження та використання виробничих запасів є аудиторська перевірка. Специфіка діяльності підприємств, обсяг і складність аудиторської перевірки операцій з виробничими запасами потребують чіткої послідовності етапів при проведенні аудиту. Основні положення та рекомендації щодо планування аудиторської перевірки регулюються Міжнародним стандартом аудиту 300 «Планування», згідно з яким «планування» означає розробку загальної стратегії й детального підходу до очікуваного характеру, часу та обсягу аудиту [4].

Джерелами інформації аудиту виробничих запасів є:

- вимоги нормативних документів, що регламентують облік виробничих запасів;
- наказ про облікову політику ;
- первинні документи з обліку виробничих запасів;
- реєстри синтетичного і аналітичного обліку;
- фінансова звітність;
- акти і довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.

Аудит операцій з виробничими запасами проводиться за кожною ланкою руху запасів в наступній послідовності:

- оцінка стану обліку і внутрішнього контролю;
- проведення тестів на виявлення ефективності засобів контролю з забезпечення достовірності облікової інформації;

- процедури по суті, що забезпечують отримання аудиторських доказів про достовірність оборотів і сальдо за рахунками обліку виробничих запасів;
- аналіз одержаних аудиторських доказів і оцінка відповідності здійснених операцій з виробничими запасами, що перевіряються, чинним нормативним актам;
- розробку пропозицій з усунення виявлених порушень і підвищення ефективності операцій з виробничими запасами [16].

Характеристика комплексу задач з перевірки операцій з виробничими запасами на будівельному підприємстві наведена в табл.3.9.

Таблиця 3.9

Характеристика комплексу задач з перевірки операцій з виробничими запасами [16]

№ п/п	Елементи характеристики	Назва задачі	
		Контроль достовірності бухгалтерського обліку операцій з виробничими запасами	Аналіз операцій з виробничими запасами
1.	Мета розв'язанн	Отримання інформації про наявність та рух виробничих запасів	Отримання інформації, необхідної для дослідження операцій з виробничими запасами
2.	Організаційно-економічна сутність	Контроль відповідності записів по рахунках, первинних документах і облікових реєстрах	Оцінка динаміки виробничих запасів, впливу факторів на розмір виробничих запасів
3.	Доцільність автоматизованого вирішення задачі	Висока трудомісткість облікових процесів. Інформація про виробничі запаси міститься в багатьох реєстрах, що ускладнює оперативність її знаходження при ручній обробці	Великий обсяг розрахунків, їх висока трудомісткість і складність, економія часу
4.	Періодичність розв'язання	В ході здійснення контролю, перевірки	В ході здійснення контролю, перевірки

Шляхом використання автоматизованого формування документа по відібраним даним аудитор здійснює перевірку по наступних основних параметрах:

- правильність кореспонденції бухгалтерських рахунків - шляхом використання довідника кореспонденції рахунків;
- повнота вихідної інформації – шляхом порівняння первинних даних і даних, які були в розрахунках;
- реквізити ;
- правильність розрахунків (алгоритм рішення задачі);
- своєчасність здійснення розрахунків і відображення результатів на рахунках бухгалтерського обліку;
- наявність нормативно - довідкової інформації.

Реєстр первинних документів використовується для контролю за вхідною інформацією. В ході проведення контролю також може застосовуватися спеціально розроблені ним конкретні приклади тестування алгоритмів комп'ютерної обробки даних [4].

З урахуванням вищесказаного, розробимо робочі документи аудитора, якими оформлюється аудит виробничих запасів . Скорочена форма програми аудиту виробничих запасів наведена на табл. 3.10.

Значна роль в економічному процесі управління виробничими запасами відведена внутрішньому аудиту, який сьогодні реально існує не тільки у такій традиційній для себе сфері, як банківська система, але й у середовищі підприємств різних сфер діяльності. Ця роль зумовлена ще й постійною реорганізацією в методах управління підприємствами і організаціями та необхідністю прийняття швидких та оптимальних управлінських рішень на основі об'єктивної і достовірної оцінки результатів господарської діяльності.

Внутрішній аудит є основою для прийняття управлінських, оперативних і стратегічних рішень. Аудит виробничих запасів проводиться фінансово-економічними службами підприємства, окремими аудиторами і

консультантами, його результати використовуються для планування, контролю і прогнозування фінансового стану підприємства.

Таблиця 3.10

Програма аудиту (сфера: виробничі запаси) [44]

Цілі аудиту	Процедури аудиту (напрями аудиту)
Наявність (існування), права й зобов'язання, повнота	А. Спостереження за інвентаризацією виробничих запасів В. Перевірка фізичної наявності виробничих запасів (від облікових записів до фізичної наявності та від фізичної наявності до облікових запасів) С. Перевірка відповідності даних аналітичного обліку даним синтетичного обліку і звітності Д. Перевірка документів на право власності Е. Перевірка наявності обмежень прав власності на виробничі запаси
Наявність (існування), оцінка вартості (точність), подання і розкриття	А. Аналіз первинних документів, що підтверджують вартість виробничих запасів при їх придбанні або створенні В. Перевірка правильності оцінки виробничих запасів С. Перевірка забезпеченості послідовності облікової політики відносно оцінки виробничих запасів Д. Перевірка правильності переоцінки виробничих запасів
Відсічення, повнота, оцінка вартості (точність)	А. Упевнитися чи дійсно операції належать до періоду, що перевіряється В. Упевнитися чи відповідає відображена на рахунках бухгалтерського обліку вартість придбання виробничих запасів даним первинних документів С. Упевнитися чи відповідають відображені в обліку і звітності доходи від реалізації виробничих запасів даним первинних документів Д. Упевнитися чи відповідає балансова вартість списаних виробничих запасів даним аналітичного обліку
Подання і розкриття	А. Упевнитися, що вся необхідна суттєва інформація про вартість виробничих запасів на початок звітного періоду, тих, що надійшли та вибули протягом звітного періоду В. Упевнитися, що вся необхідна суттєва інформація про прийняті способи оцінки виробничих запасів розкрита С. Упевнитися, що вся необхідна суттєва інформація про способи і суми переоцінки виробничих запасів розкрита

Для перевірки системи внутрішнього контролю виробничих запасів аудитор для наочності і ефективності перевірки використовує спеціально розроблені тести внутрішнього контролю (табл. 3.2) У МСА 330 «Аудиторські процедури відповідно до оцінених ризиків» висунуто дві умови для виконання тестів контролю: «якщо оцінка аудиторського ризику містить

очікування ефективності процедур контролю, або якщо процедури по суті самі собою не надають достатні та відповідні аудиторські докази» [2].

Таблиця 3.11

Тести перевірки стану внутрішнього контролю виробничих запасів

№	Зміст питання або об'єкт дослідження	Зміст відповіді (результат перевірки)	Висновки і рішення аудитора
1	Чи визначено коло осіб, що відповідають за використання і збереження виробничих запасів?	Є наказ	Наказ відповідає встановленим вимогам
2	Чи є умови, що забезпечують збереження виробничих запасів?	Згідно наказу раз у місяць проводиться інвентаризація виробничих запасів на складі	Необхідно провести аналіз результатів інвентаризацій
3	Який порядок санкціонування операцій по руху виробничих запасів?	Згідно з документами внутрішнього переміщення запасів	Необхідно провести аналіз актів на внутрішнє переміщення запасів
4	Чи проводяться перевірки витрачання виробничих запасів?	Регулярно здійснюється вибіркового контролю	Ризик контролю низький
5	Чи проводяться переоцінки виробничих запасів?	Так. Відповідно до нормативних документів.	Ризик контролю низький

Ретельне вивчення вищезазначених питань дасть змогу аудитору сформулювати думку про стан господарських операцій з обліку виробничих запасів та встановленню недоліків в його організації.

Система контролю визначає всі внутрішні правила та процедури контролю, запроваджені керівництвом підприємства для досягнення поставленої мети - забезпечення (в межах можливого) стабільного і ефективного функціонування підприємства, дотримання внутрішньої господарської політики, збереження та раціонального використання активів

підприємства, запобігання та викриття фальсифікацій, помилок, точність і повноту бухгалтерських записів, своєчасну підготовку надійної фінансової інформації.

Висновки до розділу III

Дослідження теоретико-методичних основ аналізу та контролю виробничих запасів на будівельних підприємствах та апробація методик на ТОВ "ФАМА БУД" дозволило зробити певні висновки та пропозиції, зокрема:

1. Організаційно-інформаційна модель аналізу виробничих запасів будівельного підприємства включає перелік й характеристику об'єктів та суб'єктів аналізу, показників, характеристику інформаційного забезпечення і методів обробки інформації, методичних прийомів узагальнення результатів.
2. Розроблена та апробована методика аудиту та загальний аналіз даних бухгалтерського обліку ТОВ "ФАМА БУД" за 2013-2017 роки.
3. Методика аудиту виробничих запасів ТОВ "ФАМА БУД" включає в себе:
 - розраховано розмір суттєвості для виробничих запасів ТОВ "ФАМА БУД" - 82,46 тис. грн.
 - проведена оцінка стану обліку і внутрішнього контролю;
 - складено тести на виявлення ефективності засобів контролю з забезпечення достовірності облікової інформації;
 - процедури по суті, що забезпечують отримання аудиторських доказів про достовірність оборотів і сальдо за рахунками обліку виробничих запасів;

- аналіз одержаних аудиторських доказів і оцінка відповідності здійснених операцій з виробничими запасами, що перевіряються, чинним нормативним актам;
- розробку пропозицій з усунення виявлених порушень і підвищення ефективності операцій з виробничими запасами.

5.Визначено, що перевірка операцій з виробничими запасами проводиться за кожною ланкою руху запасів в наступній послідовності: оцінка стану обліку і внутрішнього контролю; проведення тестів на виявлення ефективності засобів контролю з забезпечення достовірності облікової інформації; процедури по суті, що забезпечують отримання аудиторських доказів про достовірність оборотів і сальдо за рахунками обліку виробничих запасів; аналіз одержаних аудиторських доказів і оцінка відповідності здійснених операцій з виробничими запасами, що перевіряються, чинним нормативним актам; розробку пропозицій з усунення виявлених порушень і підвищення ефективності операцій з виробничими запасами.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку виробничих запасів на будівельних підприємствах з урахуванням сучасних інформаційних потреб управління, податкового регулювання та перспектив розвитку будівництва дозволило зробити наступні висновки:

1. При критичному аналізі нормативної бази і спеціальної літератури було зроблено висновок, що зараз відсутнє єдине визначення поняття «виробничі запаси». Саме тому ми пропонуємо використовувати наступне уточнене визначення: виробничі запаси - це частина матеріальних ресурсів підприємства, які представляють собою сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин та інших матеріалів, що складають матеріальну основу продукції підприємства, надають їй необхідних якостей, приймають участь у виробництві протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції.

На відміну від існуючих визначень, запропоноване поняття «виробничі запаси» підкреслює матеріальну та витратну природу виробничих запасів, одночасно з цим відокремлює їх від сукупних матеріальних ресурсів підприємства, визначає джерела відшкодування їх вартості.

2. Для правильної організації та здійснення обліку на підприємствах необхідно систематизувати основну діючу нормативно-правову базу та вивчити спеціальну літературу, в якій розглядаються питання організації та обліку операцій з виробничими запасами виробничих підприємств, що й було досліджено у розділі 1.2 випускної кваліфікаційної роботи.

3. Визначено, що концептуальними передумовами організації та методології обліку, аналізу та аудиту є порівнюваність показників обліку з показниками бізнес-плану; своєчасність, точність, об'єктивність,

зрозумілість, доступність, економічність обліку.

4. Встановлено, що будівельна має ряд особливостей, які впливають на методологію та організацію обліку виробничих запасів. Це обумовило уточнення визначення поняття «виробничі запаси на будівельному підприємстві», які пропонується розглядати як придбані або самостійно виготовлені запаси, що підлягають використанню при здійсненні будівельно-монтажних робіт або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу і характеризуються речовою формою, макроекономічним змістом, мікроекономічним призначенням та наявністю облікової складової.

5. Для цілей оперативного обліку, а також контролю основні будівельні матеріали класифікують за призначенням, сировинним походженням та способом зберігання. Визначені класифікаційні ознаки дозволили деталізувати класифікацію виробничих запасів будівельного підприємства для ефективного обліково-аналітичного забезпечення управлінні будівельно-монтажними роботами.

6. Запропонована аналітична деталізація рахунку 205 для обліку виробничих запасів на будівельному підприємстві за двома можливими способами: господарським способом та підрядним способом.

7. Організаційно-інформаційна модель аналізу виробничих запасів будівельного підприємства включає перелік й характеристику об'єктів та суб'єктів аналізу, показників, характеристику інформаційного забезпечення і методів обробки інформації, методичних прийомів узагальнення результатів.

8. Управління виробничими запасами передбачає організацію контролю їх фактичного стану. Контроль стану виробничих запасів – це вивчення стану і регулювання рівня виробничих запасів виробничо-технічного призначення, виробів народного споживання та ін. з метою виявлення відхилень від норм запасів та прийняття оперативних заходів з ліквідації відхилень за допомогою використання системи контролю стану, кількості та якості виробничих запасів. Інтенсивність використання у

виробництві виробничих запасів в загальному випадку є величиною змінною. З цієї точки зору проблем у аналізованого підприємства не виникає, адже ТОВ "ФАМА БУД" не закуповує виробничі запаси в контейнерах, а кожного разу замовляє гранули в фасованих упаковках в необхідній кількості. Але, проводячи аналіз, ми виявили, що застосування системи контролю виробничих запасів з фіксованою періодичністю не є ефективним для усіх видів запасів в результаті коливання потреби у виробництві. При спаді потреби у виробничих запасах, через фіксовані проміжки часу він все одно буде закуплений до максимального рівня. Дані виробничі запаси можна вважати надлишковими, адже вони вимагають додаткових витрат, пов'язаних з обслуговуванням місць їхнього зберігання. Саме тому нами було запропоновано запровадити на підприємстві ТОВ "ФАМА БУД" систему руху запасів "якраз вчасно". Це дозволить уникнути додаткових витрат, пов'язаних з надлишковими виробничими запасами шляхом зменшення їх обсягу до оптимального. Для цього необхідно запровадити систему сучасного програмного забезпечення.

9. Застосування комплексних програмних систем дозволяє радикально поліпшити ситуацію з організації обліку в цілому. Бухгалтерський облік є найбільш регламентованою функцією управління, що може ефективно виконувати свої завдання тільки за умови наявності заздалегідь заданих планів та правил. Оскільки при комплексній автоматизації обліку таким системоутворюючим фактором є програмно реалізований набір формальних алгоритмів, бухгалтерський облік перестає просто представляти господарський процес у вигляді єдиного цілого, а починає перетворювати цей процес на організоване ціле, яким цей процес раніше не був. Фактично - це дозволяє здійснити перехід до концепції активної організації виробництва, праці, та управління в бухгалтерії, при якій організоване ціле є продуктом свідомої цілеспрямованої роботи бухгалтера.

10. Розроблена та апробована методика аудиту та загальний аналіз даних бухгалтерського обліку ТОВ "ФАМА БУД" за 2013-2017 роки.

Встановлено, що методика аудиту виробничих запасів ТОВ "ФАМА БУД" включає в себе:

- розраховано розмір суттєвості для виробничих запасів ТОВ "ФАМА БУД" - 82,46 тис. грн.
- проведена оцінка стану обліку і внутрішнього контролю;
- складено тести на виявлення ефективності засобів контролю з забезпечення достовірності облікової інформації;
- процедури по суті, що забезпечують отримання аудиторських доказів про достовірність оборотів і сальдо за рахунками обліку виробничих запасів;
- аналіз одержаних аудиторських доказів і оцінка відповідності здійснених операцій з виробничими запасами, що перевіряються, чинним нормативним актам;
- розробку пропозицій з усунення виявлених порушень і підвищення ефективності операцій з виробничими запасами.

9.Визначено, що перевірка операцій з виробничими запасами проводиться за кожною ланкою руху запасів в наступній послідовності: оцінка стану обліку і внутрішнього контролю; проведення тестів на виявлення ефективності засобів контролю з забезпечення достовірності облікової інформації; процедури по суті, що забезпечують отримання аудиторських доказів про достовірність оборотів і сальдо за рахунками обліку виробничих запасів; аналіз одержаних аудиторських доказів і оцінка відповідності здійснених операцій з виробничими запасами, що перевіряються, чинним нормативним актам; розробку пропозицій з усунення виявлених порушень і підвищення ефективності операцій з виробничими запасами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабась І.В. Економічна сутність поняття виробничі запаси / І.В. Балабась, А.В. Дмитренко // Економіка і регіон № 2 (57) – 2016 – ПолтНТУ. – с.149-152,
2. Виговська А.О. Особливості організації обліку, аналізу і аудиту активів / А.О. Виговська, О.В. Михайленко // Глобальні та національні проблеми економіки. - Випуск 5. – 2015. – с.977-979.
3. Власова Н. О. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі : монографія / Н.О. Власова [та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2014. –258 с.
4. Ворхлік В.Р. Облік і контроль виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві / В.Р. Ворхлік // Innovative views of young scientists. - 2016. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/konferm3/245.pdf>
5. Гоголь Т.А., Ніпорко Н.І. Аналіз нормативно-правової бази з регулювання бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу / Т. А. Гоголь, Н. І. Ніпорко // [Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси](#). - 2012. - Вип. 9 (1). - С. 208-216. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9%281%29_31
6. Голов С. Ф. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 1. – С. 3–17.
7. Голов С. Нормативні обмеження застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 2. – С. 2–11.
8. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник / С.Ф. Голов. – К.: Лібра, 2008. – 704 с.

9. Гура Н. Імплементация директиви 2013/34/ЄС в Україні з урахуванням міжнародного досвіду / Н. Гура // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія «Економіка». – 2015. – № 10 (175). – С. 6–10.
10. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти деяких видів підприємств, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директив Ради. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU13169.html
11. Дончевски В. Новая директива по бухгалтерскому учету – будет лучше или хуже? / Вадим Дончевски [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rup.ee/rus/bukhgalterskienovosti/anonsy/novaia-direktiva-po-bukhgalterskomu-uchetubudet-luchshe-ili-khuzhe>
12. Дробязко С. І., Козир Т. М., Холод С. Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навч. посіб. / за заг. ред. П. Й. Атамаса – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
13. Засадний Б. Організаційні аспекти обліку на малих підприємствах / Б.Засадний, М.Кобзева // ВІСНИК Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. – 2011. – № 130. – С. 42–44.
14. Зубілевич С. Облікова Директива ЄС, її вплив на склад і зміст звітів європейських компаній та перспективи для України / С. Зубілевич // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 7. – С. 3–17.
15. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності – інструмент управління та фінансової безпеки / [А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова] // Часопис економічних реформ. – 2014. – № 1. – С. 26–32.
16. Канурна З.Ф. Контроль оборотних активів підприємств машинобудівного комплексу / З.Ф. Канурна // Міжнародний збірник

- наукових праць. Випуск 3(12). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/68491-143092-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/68491-143092-1-PB%20(1).pdf)
17. Ковальський В. Інтерв'ю із заступником Міністра фінансів Оленою Макєєвою: «Директива ЄС і роль бухгалтера у сучасному суспільстві» / В. Ковальський // Баланс-агро. – 2015. – № 34 (454). – С. 1–2
 18. Козак М.І. Автоматизація господарського обліку з використанням баз даних: Автореферат дисертації кандидата економічних наук. – Київ: Національний науковий центр „Інститут аграрної економіки” Українська академія аграрних наук, 2015. – 17 с.
 19. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року, із змінами і доповненнями.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_009
 20. Концептуальна основа фінансової звітності. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_009
 21. Кавун В.А. Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку будівельної галузі України / В.А. Кавун . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/99.pdf>
 22. Костюк А.О. Теоретичні підходи до оцінювання оборотних активів / Костюк А.О. // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Вінниця: Видавничо- редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ. - 2015. – Вип. 22. - 955 с.
 23. Коцупатрий М.М., Ковач С.І., Безверхий К.В. Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях. Навч. посіб. – К.: КНЕУ. - 2015.- 196 с.
 24. Кубік В.Д., Муравська В.В. Сучасний стан і перспективи розвитку обліку на підприємствах малого бізнесу / В.Д. Кубік, В.Д., В.В. Муравська // Вісник соціально-економічних досліджень. -№39. – 2014. – с. 92-97.
 25. Кузина Р. П(С)БУ и МСФО: анализ конвергенции / Р. Кузина // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 6. – С. 10–20.

26. Кузьома В.В. Актуальні аспекти організації обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва / В.В. Кузьома // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. - Випуск 2. 2014. – с.1334-1337.
27. Лучинська І.В. Оборотні активи підприємства: економічна сутність, визнання і склад за НПСБО та МСБО / І.В. Лучинська // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип. 22. - 955 с.
28. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Удосконалення облікових реєстрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою днів / А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, Н. С. Чакалова // [Економічний вісник університету](#). - 2014. - Вип. 22(1). - С. 85-95. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2014_22%281%29__17.
29. Малишкін О. Щодо адаптації положень з обліку і звітності в умовах угоди про асоціацію України та ЄС / О. Малишкін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 2. – С. 12–18.
30. Маліков В.В. Проблеми організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні / В.В. Маліков // Вісник економіки транспорту і промисловості № 48. – 2014. – с.128-132.
31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/929_013
32. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_063
33. Мірошніченко О.В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами // Інвестиції : практика та досвід. – 2014. – № 21. – С. 73-77.

34. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Книга, 2010. – 544 с.
35. Нападовська Л.В. Управлінський облік: суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств// Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 8-9. – С. 50-62.
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
37. Облік витрат в „1С: Бухгалтерії 7.7” на підприємствах, що мають внутрішню інфраструктуру//Автоматично з Дт-Кт. – 2014. – №9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/show>
38. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємств оптової торгівлі : монографія /Н. С. Акімова, О. В. Топоркова, Т. О. Євлаш, О. О. Говоруха. – Х. : ХДУХТ, 2016. – 285 с.
39. Озеран А. Директива 2013/34/ЄС щодо річної фінансової звітності: дискусійні питання та напрями її імплементації в нормативну базу України / А. Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 5. – С. 2–10.
40. Оптимізація собівартості у підсистемі „Облік виробництва” комплексу „GrossBee-XXI”//Автоматично з Дт-Кт. – 2015. – №36. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/show/4cid0380.html>
41. Пантелєєв В.П. Словник бухгалтера та аудитора / В.П. Пантелєєв, О.С. Сніжко; Держ. ком. статистики України, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП “Ін форм.-аналіт. агентство”, 2009. – 239 с.
42. Пархоменко В. Документальне забезпечення бухгалтерського обліку / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 8. – С. 7–11.

- 43.Пасько О. В. Роль національних регуляторів бухгалтерського обліку в сучасному світі / О. В. Пасько // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 3. – С. 38–45.
- 44.Під контролем бухгалтера: як уникнути проблем під час впровадження системи автоматизованого обліку//Автоматично з Дт-Кт. – 2016. – №38. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtki.com.ua/show/4cid0386.html>
- 45.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва : затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>.
- 46.Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI .- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 47.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року № 318, із змінами і доповненнями.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
- 48.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 „Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 року № 39, із змінами і доповненнями.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>
- 49.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 „Виплати працівникам”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 року № 601, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
- 50.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999

- року № 246, із змінами і доповненнями. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Положення Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0860-99>
52. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
53. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV, із змінами і доповненнями.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
54. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку : Наказ від 8 лютого 2014 року № 48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0341-14>
55. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства фінансів України від 15 червня 2011 р. № 720 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=296068&cat_id=285157.
56. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : наказ № 186 від 19.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>
57. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони. Закон України від

- 16.09.2014 р. № 1678-VII [Електрон- ний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>
58. Програма, яка вміє все. // Автоматично з ДТ-Кт. – 2014. – №15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtkk.com.ua/show/4cid0722.html>
59. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 345-р. «Про схвалення розроблених Міністерством фінансів планів імплементації деяких актів законодавства ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/345-2015-p>
60. Статистичний щорічник України за 2016 рік / За ред. О. Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 534 с.
61. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-p>
62. Строительство станет лидером по темпам роста среди украинских отраслей в 2017 году: Интерфакс Украина [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://interfax.com.ua/news/economic/452367.html>.
63. Сук Л. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу / Л.Сук, П.Сук // Бухгалтерський облік в с/г. – 2010. – № 3. – С. 36–40.
64. Удосконалення облікових регістрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою / [А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова] // Економічний вісник університету. – 2014. – Вип. 22 (1). – С. 85–95. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2014_22%281%29__17.
65. Філатова З.В., Ротанова А.Г. Напрямки формування системи управління запасами підприємства. [Електронний ресурс]: – Режим

доступу:

http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Ppei/2011_29/Filat.pdf.

66. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. / А.А. Фастовець, І.В. Фисун. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 302 с.
67. Хмелюк А.В. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу згідно з податковим кодексом України. – Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2012. – №12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1657>
68. Хоменко М. М. Особливості обліку об'єктів будівництва в Україні М. Хоменко / Н. В. Черевик, О. В. Нестеренко // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. Випуск 6. - 2014 (89). Частина 2. – с.106-110.
69. Чалий І. Перехід на МСФЗ та податкова оптимізація / І. Чалий // Бухгалтерія. – 2015. – № 15 (1158). – С. 44–47.
70. Чухно І.С. Удосконалення системи обліку, контролю і аналізу ефективного використання оборотних активів підприємства // І.С. Чухно, С.В. Рилєєв. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/udoskonalennya-obliku-kontrolyu-i-analizu-oborotnih-aktiviv-pidpriemstva>
71. Щодо відображення в бухгалтерському обліку витрат суб'єкта малого підприємництва» : лист Міністерства Фінансів України № 31-08410-07-10/14593 від 08.06.2011 р. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF11077.htm.
72. Юровський Б.С. Методичні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів / Б.С.Юровський // Зб. наук. праць Подільської державної аграрно-технічної академії. – Вип. 12. – Т. 2. – Кам'янець-Подільський, 2011. – с.208-210.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1

Індекси цін на будівельно-монтажні роботи у 2018р.

(відсотків)

	До попереднього місяця			Березень 2018р. до грудня 2017р.
	січень	лютий	березень	
Усього	102,6	108,0	102,0	113,0
Будівлі	102,3	108,9	101,2	112,7
житлові	101,8	109,8	101,3	113,2
нежитлові	102,7	108,0	101,1	112,2
Інженерні споруди	103,3	105,9	103,7	113,5
транспортні споруди	102,1	106,8	102,1	111,3
трубопроводи, комунікації та лінії електропередачі	103,7	108,6	99,8	112,3
комплексні промислові споруди	103,6	104,1	106,3	114,6
інші інженерні споруди	102,5	109,0	101,6	113,5

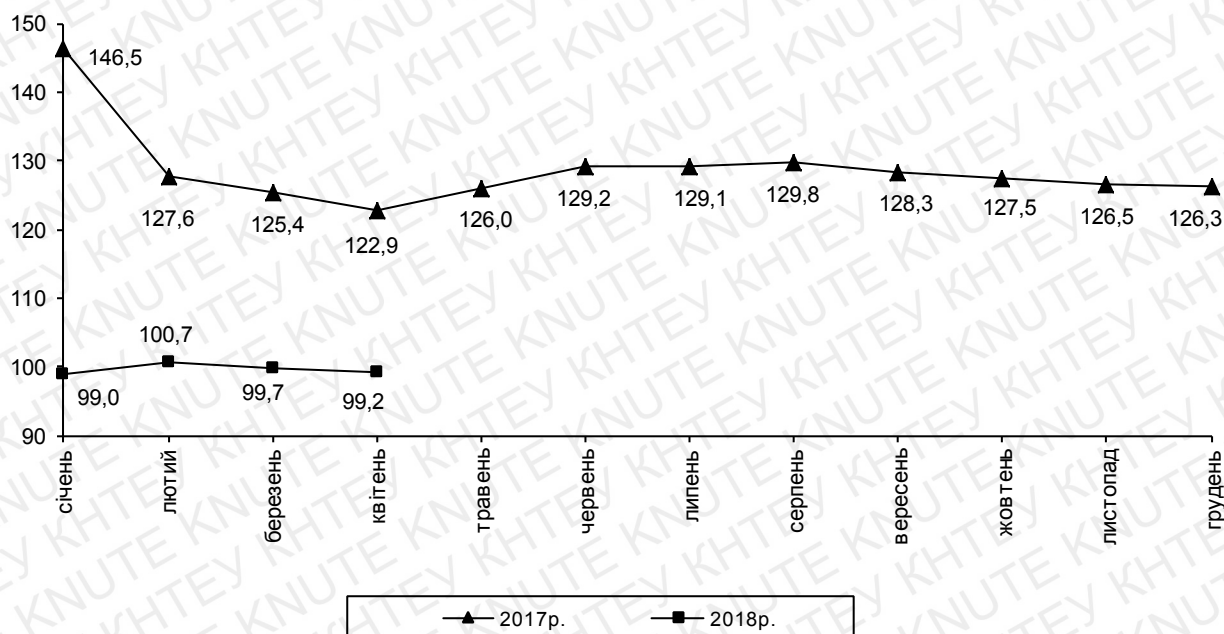

Рис.1. Індекси будівельної продукції у 2017–2018 роках
(у % до відповідного періоду попереднього року, нарастаючим підсумком)

Класифікація виробничих запасів будівельного підприємства*

Група запасів	Склад групи
Будівельні матеріали	належать запаси, що використовуються безпосередньо у процесі виконання будівельних і монтажних робіт для виготовлення будівельних деталей, для зведення і обробки конструкцій, частин будівель і споруд. Зокрема це: лісоматеріали (ліс круглий, пиломатеріали, фанера тощо); металовироби (цвяхи, гайки, болти, залізні вироби тощо); силікатні матеріали (цемент, пісок, гравій, вапно, камінь, цегла тощо); санітарно-технічні вироби (крани, муфти, трійники, фланці тощо) та інші подібні матеріали.
Конструкції деталі	та завезені на будівельний майданчик готові до встановлення будівельні конструкції та деталі: металеві, залізобетонні та дерев'яні конструкції; блоки та збірні частини будівель тощо.
Обладнання встановлення	до обладнання, яке потребує прикріплення до фундаменту або несучої частини конструкцій, після чого стає можливим введення його в дію.
Малоцінні швидкозношувані предмети	та предмети терміном служби менше від одного року (або одного операційного циклу, якщо він більший від одного року) незалежно від їхньої вартості, а також спеціальні одяг та взуття й інші цінності. За характером використання МШП подібні до основних засобів, оскільки можуть брати участь у виробничому процесі неодноразово (але не довше від одного року), проте за способом оцінювання й обліку їх зараховують до запасів.
Інші запаси	паливно-мастильні матеріали, господарські матеріали, запасні частини до основних засобів, інші допоміжні матеріали, що не належать до будівельних.

*складено на основі [4].

**Обліково-аналітична класифікація виробничих запасів
будівельного підприємства***

Класифікаційна ознака	Вид виробничих запасів
За призначенням	- стінові - цегла, камінь, блоки тощо; - в'язучі - цемент, бітум, синтетичні смоли, клеї та інші; - санітарно-технічні - муфти, труби, шланги, крани, фланці тощо; - електротехнічні — провідниковий дріт, кабель, лампи, вимикачі тощо; - покрівельні - руберойд, черепиця, дахівка, шифер тощо; - оздоблювальні - фарби, лаки, облицювальна плитка, покриття для підлог тощо; - ізоляційні - папір, скловата, мінеральна вата, пінопласт та інші.
За сировинним походженням	- нерудні - глина, пісок, вапно, гравій та інші; - силікатні - цемент, камінь, цегла, шифер, скло, облицювальна плитка тощо; - лісові - ліс круглий, дошка, брус, пиломатеріали, фанера тощо; - металовироби - цвяхи, гайки, болти, скоблені вироби, муфти тощо; - хімічно-москательні - оліфа, асфальт, азбест, волок тощо.
Залежно від способу зберігання	- матеріали відкритого зберігання, які розміщують на будівельних майданчиках на відкритому просторі; - матеріали закритого зберігання, котрі розташовують в ізольованих від зовнішнього середовища приміщеннях.

*складено на основі [4, 5].

**Характеристика законодавчо-нормативної бази з обліку,
оподаткування та аналізу виробничих запасів будівельного підприємства**

№	Найменування нормативного документу	Короткий зміст	Застосування в обліку, оподаткуванні та аналізі вибуття основних засобів підприємства
1	2	3	4
1.	Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Основний Закон України, встановлює права і свободи громадян України	Ст. 42. Кожен має право на здійснення підприємницької діяльності, яка незаборонена законом
2.	Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Кодекс визначає види і організаційні форми підприємств, правила їх створення, реєстрації, реорганізації і ліквідації.	Використовуємо в питанні характеристики даного підприємства: його діяльності, обраної фінансової політики
3.	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Цивільний кодекс України є кодифікованим нормативним актом яким регулюються особисті майнові відносини	Застосовуємо при розгляді регулювання немайнових відносин базового підприємства
4.	Податковий кодекс України, від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Кодекс регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів.	Застосовуємо при розгляді системи оподаткування вибуття виробничих запасів підприємства
5	Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 року № 2658-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/	Закон визначає правові засади оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні	Використовується для оцінки діяльності будівельного підприємства
6.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.99р. №996-XIY [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні	Використовуємо при вивченні організації та веденні обліку виробничих запасів

Продовж. дод. Г

1	2	3	4
7.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Визначається мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визначення і розкриття її елементів.	Використовується при розгляді відображення виробничих запасів в звітності базового підприємства
8.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 року № 242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua .	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби підприємства	Застосовуємо при розгляді бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємства
9.	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів в Україні від 30.09.2003 г. №561 // Практичне керування: Основні засоби. – Баланс. – 2007. – №11. – С. 127 – 143.	Встановлює порядок класифікації основних засобів, відображення в обліку основних засобів, їх ремонту та поліпшення і амортизації	Застосовуємо при розгляді бухгалтерського обліку вибуття виробничих запасів підприємства
10.	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: //www.rada.gov.ua	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби підприємства	Застосовуємо при розгляді бухгалтерського обліку вибуття виробничих запасів підприємства
11.	Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 року № 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Методичні рекомендації спрямовані на узагальнення у регістрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та фактів діяльності підприємств	Використано для ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємстві

1	2	3	4
12.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наказ Міністерства фінансів України від 09.12.11 року № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Наведений перелік рахунків, які необхідні для реєстрації бухгалтерської інформації про діяльність господарського суб'єкту	Використовується для обліку господарських операцій з виробничими запасами і на підприємстві
13.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств	Застосовуємо при розгляді бухгалтерського обліку виробничих запасів виробничих запасів підприємства
14.	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення в обліку первинних документів, бухгалтерської звітності	Застосовується при дослідженні питання організації обліку виробничих запасів на підприємстві
15.	Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, передбачено проведення підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями незалежно від форм власності інвентаризації майна, коштів і зобов'язань.	Застосовується при дослідженні питання інвентаризації виробничих запасів на підприємстві

Таблиця 1

**Огляд спеціальної літератури з обліку, оподаткування та аналізу
виробничих запасів будівельного підприємства**

№	Назва джерела спеціальної літератури, ким і коли видано	Короткий зміст	Використано в роботі
1	2	3	4
1	Шумакова Т. Вибуття виробничих запасів на підприємстві / Т. Шумакова // Баланс. – 2015. – №78(1116) – С. 27-32.	В статті розглянуто основи бухгалтерського обліку та вибуття виробничих запасів	Використано при розкритті питання обліку виробничих запасів
2	Шапвалова Е.Н. Балансовый метод в анализе развития региональной экономики / Е.Н. Шапвалова, А.С. Рябченко // Вісник Одеського Національного Університету імені І.І.Мечникова. - 2013. – Т.18, Вип. 2/1. – С.219.	У статті розкрито сутність виробничих запасів та особливості організації їх обліку	Використано при розкритті питання сутності та обліку виробничих запасів
3	Лукашенко О.В. Особливості обліку виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на ВАТ «Запоріжсталь» [Електронний ресурс] : автореферат роботи на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра ; спец. : 8.03050901 – Облік і аудит / О.В. Лукашенко ; ЗДІА ; наук. кер. О.В. Гамова. – Запоріжжя, 2016. – 37 с.	У авторефераті розкрито методику сучасного обліку виробничих запасів та особливості організації їх обліку	Використано при розкритті питання обліку та контролю виробничих запасів підприємства
4	Старик М. В. Особливості обліку виробничих запасів / М. В. Старик // Управління розвитком. – 2016. – № 2 (78). – С. 120–122.	У статті проаналізовано особливості обліку виробничих запасів за різними напрямками	Використано при розкритті питання обліку виробничих запасів
5	Попович В. І. Облік запасів за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку / В. І. Попович // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2017. – № 1. – С. 313–319.	У статті проаналізовано проблем обліку виробничих запасів за різними напрямками вибуття та запропоновано шляхи їх вирішення	Використано при розкритті питання обліку та контролю виробничих запасів

		Продовж. дод. Д	
	запасів / Бурдюк Н. // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 39–42.		
9	Назарбаева И. Материальные активы: признание и классификация / И. Назарбаева // Необоротные материальные активы: бухгалтерский и налоговый учет: сборник систематизированного законодательства. – 2014. – Вып.4. – С. 15 – 17.	Розглянуто питання визнання та класифікації виробничих запасів в бухгалтерському обліку	Використано при розкритті питання класифікації виробничих запасів
10	Немченко В.В. Аудит: підручник./ В.В. Немченко / - К.: Центр учбової літератури. - 2012. - 540 с.	Розглянуто теоретико-методологічні та організаційні основи аудиту діяльності підприємств	Використано при розкритті питання аудиту виробничих запасів
11	Кирилюк Б. Л. Облік запасів на підприємстві як складова інформаційно-комунікативної системи / Б. Л. Кирилюк, І. В. Супрунова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. - 2016. - Вип. 2-3. - С. 143-158. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2016_2-3_10 .	У статті розкрито облік та внутрішній аудит виробничих запасів в контексті прийняття управлінських рішень	Використано при розкритті питання обліку та аудиту виробничих запасів

Закінчення. дод. Г

1	2	3	4
12	Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. / М.Ф.Огійчук, І.Т.Новіков, І.І. Рагуліна. – К.: Алерта, 2012. – 664с.	Розглянуто теоретико-методологічні та організаційні основи аудиту діяльності підприємств	Використано при розкритті питання аудиту виробничих запасів
13	Сыроижко В. В., Андреева А. А., Соляникова А. А. Совершенствование учета производственных запасов на складах производственного предприятия / В. В. Сыроижко, А. А. Андреева, А. А. Соляникова // Молодой ученый. – 2015. – № 3. – С. 517-520.	У статті досліджено документальне оформлення виробничих запасів	Використано при розкритті питання документування виробничих запасів
14	Малютяк С. Облік запасів: деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО / С. Малютяк // Облік і звітність. – 2015. – № 7-8 (236-237). – С. 50-53.	Розглянуто теоретико-методологічні та організаційні напрями обліку виробничих запасів	Використано при удосконаленні методики обліку виробничих запасів
15	Довга Т. А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства / Т. А. Довга // «Молодий вчений». – № 5 (20). – Частина 1. – травень, 2015 р. – С. 130-134.	У статті досліджено методологічні підходи до оцінки виробничих запасів підприємства	Використано при розкритті питання аналізу виробничих запасів
16	Кононенко В. А. Облік виробничих запасів: сучасний стан та напрями вдосконалення / В. А. Кононенко, Ж. П. Цупаленко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. -2016.-Вип. 16(1). - С.147-151.	У статті розглянуто обліково-аналітичну інформацію про виробничих запасів у формах фінансової звітності	Використано при розкритті питання обліку та аналізу виробничих запасів підприємства
17	Токар. Н. Б. Сучасні проблеми організації обліку виробничих запасів та шляхи їх вирішення / Н. Б. Токар, Н. В. Вовк // Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – Розд. 1. – С. 20-29.	Розкрито особливості податкового обліку виробничих запасів	Використано при розкритті питання обліку та оподаткування виробничих запасів
18	Шквір В.Д. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті: практикум / В.Д. Шквір, А.Г. Загородній, О.С. Височан; Нац. ун-т «Львів. політехніка». - 2-ге вид., допов. і переробл. - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 439 с.	У посібнику розкрито інформаційні системи і технології в обліку та аудиті	Використано при розкритті питання обліку виробничих запасів в умовах застосування інформаційних систем

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого
підприємства"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємства

		КОДИ	
Дата (рік, місяць, число)			01
Підприємств	за		
о ТОВ "ФАМА БУД»	ЄДРПОУ	32248183	
Територ	за		
ія	КОАТУУ	80382000	
Організаційно- правова	за КОПФГ		
форма		120	
господарювання	Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями		
Вид економічної діяльності	за КВЕД	47.25	
Середня кількість працівників, осіб			
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	01010, м. Київ, пр-кт Перемоги, 67, корпус В, оф. 326		

Форма № 1- м		Код за ДКУД	1801006
1. Баланс на 31 грудня 2013 р.			

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011	28894	29345
знос	1012	13523	14836
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	0	23
Усього за розділом I	1095	15371	14532
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103	8387	10916
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	25	42

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	17	5359
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4837	5373
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	46742	17233
Витрати майбутніх періодів	1170	3	3
Інші оборотні активи	1190	234	331
Усього за розділом II	1195	60245	39257
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	75616	53789

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2707	2707
Додатковий капітал	1410	8991	8991
Резервний капітал	1415	677	677
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	48529	23238
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	60904	35613
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		1500
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	11830	13925
розрахунками з бюджетом	1620	1606	1191
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	308	340
розрахунками з оплати праці	1630	704	798
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	264	422
Усього за розділом III	1695	14712	18176
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	75616	53789

Продовж. дод. Ж

2. Звіт про фінансові результати

за грудень 2013 р.

Форма № 2-

м

Код за
ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	57615	45834
Інші операційні доходи	2120	21522	17363
Інші доходи	2240	2985	5941
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	82122	69138
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	38439	31384
Інші операційні витрати	2180		
Інші витрати	2270	23435	17791
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	61874	49175
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	20248	19963
Податок на прибуток	2300	5447	5262
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	14801	14701

Керівник

(під
пис)(ініціали,
прізвище)

Головний бухгалтер

(під
пис)(ініціали,
прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого
підприємства"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємства

Підприємств о <u>ТОВ "ФАМА БУД»</u> Терито рія _____ Організаційно- правова форма господарювання <u>Приватне підприємство</u> Вид економічної діяльності <u>Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями</u> Середня кількість працівників, осіб _____ Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком Адреса, <u>01010, м. Київ, пр-кт Перемоги, 67, корпус В,</u> телефон <u>оф. 326</u>	Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ за КВЕД	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="text-align: center;">КОДИ</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">01</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">32248183</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">80382000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">120</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">47.25</td> </tr> </table>	КОДИ	01	32248183	80382000	120	47.25
КОДИ									
01									
32248183									
80382000									
120									
47.25									

1. Баланс Форма № 1- Код за ДКУД
на 31 грудня 2014 р. м 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011	29345	29648
знос	1012	14836	15864
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	23	5
Усього за розділом I	1095	14532	13789
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103	11247	12341
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	42	1

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	5359	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5373	4992
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	17233	40071
Витрати майбутніх періодів	1170	3	
Інші оборотні активи	1190		36
Усього за розділом II	1195	39257	57441
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	53789	71230

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2707	2707
Додатковий капітал	1410	8991	8991
Резервний капітал	1415	677	677
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	23238	39851
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	35613	52226
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	1500	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	13925	15975
розрахунками з бюджетом	1620	1191	1846
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	340	258
розрахунками з оплати праці	1630	798	563
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	422	362
Усього за розділом III	1695	18176	19004
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	53789	71230

Продовження дод. Ж

**2. Звіт про фінансові результати
за грудень 2014 р.**

Форма № 2-
м

Код за
ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	55957	57615
Інші операційні доходи	2120	21577	21522
Інші доходи	2240	5379	2985
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	82913	82122
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	36782	38439
Інші операційні витрати	2180		
Інші витрати	2270	23448	23435
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	60230	61874
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	22683	20248
Податок на прибуток	2300	6047	5447
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	16636	14801

Керівник

(підп
ис)

(ініціали,
прізвище)

Головний бухгалтер

(підп
ис)

(ініціали,
прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого
підприємства"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємства

Підприємств о <u>ТОВ "ФАМА БУД»</u> Терито рія _____ Організаційно- правова форма господарювання <u>Приватне підприємство</u> Вид економічної діяльності <u>Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями</u> Середня кількість працівників, осіб _____ Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком Адреса, <u>01010, м. Київ, пр-кт Перемоги, 67, корпус В,</u> телефон <u>оф. 326</u>	Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ за КВЕД	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="text-align: center;">КОДИ</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">01</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">32248183</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">80382000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">120</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">47.25</td> </tr> </table>	КОДИ	01	32248183	80382000	120	47.25
КОДИ									
01									
32248183									
80382000									
120									
47.25									

1. Баланс на 31 грудня 2015 р.	Форма № 1- м	Код за ДКУД	1801006
---	-------------------------------	-------------	---------

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011	29648	30876
знос	1012	15864	16452
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	5	4
Усього за розділом I	1095	13789	14428
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103	12341	15061
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1	30

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4992	3547
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	40071	52331
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	36	30
Усього за розділом II	1195	57441	70999
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	71230	85427

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2707	2707
Додатковий капітал	1410	8991	8991
Резервний капітал	1415	677	677
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	39851	52521
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	52226	64896
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	15975	17941
розрахунками з бюджетом	1620	1846	1399
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	258	252
розрахунками з оплати праці	1630	563	541
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	362	398
Усього за розділом III	1695	19004	20531
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	71230	85427

Продовження дод. Ж

**2. Звіт про фінансові результати
за грудень 2015 р.**

Форма № 2-

м

Код за

ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49294	55957
Інші операційні доходи	2120	21597	21577
Інші доходи	2240	9849	5379
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	80740	82913
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	32254	36782
Інші операційні витрати	2180		
Інші витрати	2270	23963	23448
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	56217	60230
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	24523	22683
Податок на прибуток	2300	6863	6047
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	17660	16636

Керівник

(підп
ис)(ініціали,
прізвище)

Головний бухгалтер

(підп
ис)(ініціали,
прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого
підприємства"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємства

Підприємств о <u>ТОВ "ФАМА БУД»</u> Терито рія _____ Організаційно- правова форма господарювання <u>Приватне підприємство</u> Вид економічної діяльності <u>Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями</u> Середня кількість працівників, осіб _____ Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком Адреса, <u>01010, м. Київ, пр-кт Перемоги, 67, корпус В,</u> телефон <u>оф. 326</u>	Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ за КВЕД	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="text-align: center;">КОДИ</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">01</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">32248183</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">80382000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">120</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">47.25</td> </tr> </table>	КОДИ	01	32248183	80382000	120	47.25
КОДИ									
01									
32248183									
80382000									
120									
47.25									

1. Баланс на 31 грудня 2016 р.	Форма № 1- м	Код за ДКУД	1801006
---	-------------------------------	-------------	---------

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011	30876	31667
знос	1012	16452	16865
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	4	113
Усього за розділом I	1095	14428	14915
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103	15061	13459
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	30	28

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3547	4683
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	52331	67679
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	30	37
Усього за розділом II	1195	70999	85886
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	85427	100801

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2707	2707
Додатковий капітал	1410	8991	8991
Резервний капітал	1415	677	677
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	52521	65771
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	64896	78146
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		2901
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	17941	17015
розрахунками з бюджетом	1620	1399	1573
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	252	245
розрахунками з оплати праці	1630	541	431
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	398	490
Усього за розділом III	1695	20531	22655
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	85427	100801

Продовження дод. Ж

**2. Звіт про фінансові результати
за грудень 2016 р.**

Форма № 2-
м

Код за
ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46367	49294
Інші операційні доходи	2120	23034	21597
Інші доходи	2240	10684	9849
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	80085	80740
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	30331	32254
Інші операційні витрати	2180		
Інші витрати	2270	25040	23963
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	55371	56217
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	24714	24523
Податок на прибуток	2300	6166	6863
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	18548	17660

Керівник

(підп
ис)

(ініціали,
прізвище)

Головний бухгалтер

(підп
ис)

(ініціали,
прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого
підприємства"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємства

Підприємств о <u>ТОВ "ФАМА БУД»</u> Терито рія _____ Організаційно- правова форма господарювання <u>Приватне підприємство</u> Вид економічної діяльності <u>Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями</u> Середня кількість працівників, осіб _____ Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком Адреса, <u>01010, м. Київ, пр-кт Перемоги, 67, корпус В,</u> телефон <u>оф. 326</u>	Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ <u>32248183</u> за КОАТУУ <u>80382000</u> за КОПФГ <u>120</u> за КВЕД <u>47.25</u>
--	---------------------------	---

1. Баланс Форма № 1- Код за ДКУД
на 31 грудня 2017 р. м 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011	31667	31667
знос	1012	16865	17965
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	113	105
Усього за розділом I	1095	14915	13807
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103	13459	15765
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи,	1125	28	31

послуги			
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4683	3793
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	67679	74947
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	37	30
Усього за розділом II	1195	85886	94566
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	100801	108373

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2707	2707
Додатковий капітал	1410	8991	8991
Резервний капітал	1415	677	677
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	65771	72005
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	78146	84380
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	2901	2850
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	17015	17541
розрахунками з бюджетом	1620	1573	1618
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	245	458
розрахунками з оплати праці	1630	431	957
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	490	569
Усього за розділом III	1695	22655	23993
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	100801	108373

2. Звіт про фінансові результати
за грудень 2017 р.

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	48189	46367
Інші операційні доходи	2120	22961	23034
Інші доходи	2240	13056	10684
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	84206	80085
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	31095	30331
Інші операційні витрати	2180		
Інші витрати	2270	29157	25040
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	60252	55371
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	23954	24714
Податок на прибуток	2300	5433	6166
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	18521	18548

Керівник

(підпи
с)(ініціали,
прізвище)Головний
бухгалтер(підпи
с)(ініціали,
прізвище)

Пояснювальна записка

Компанія "ФАМА БУД" не малий час успішно працює на ринку в сфері будівництва, реконструкції та обслуговування автозаправних станцій та нафтобаз. Підприємство виконує весь комплекс робіт з будівництва АЗС під ключ:

- монтаж резервуарів і технологічного обладнання;
- монтаж металоконструкцій (ворота будь-якої складності);
- будівництво будівлі операторної АЗС;
- монтаж ТРК;
- електромонтажні роботи;
- роботи по рекламному оформленню та висвітленню;
- планування і благоустрій території;
- здача в експлуатацію об'єкта;
- будівництво АЗС;
- реконструкція АЗС.

Окрім будівництва АЗС також здійснюється реконструкція АЗС, які були в експлуатації.

Наши клиенты:

Рис.1 Клієнти ТОВ "ФАМА БУД"

Дозвільна документація ТОВ "ФАМА БУД»

Додаток до ліцензії АД №040038,
видаєної Держархбудінспекцією України
6 червня 2012 р., наказ № 15-П
(без ліцензії недійсний)

ПЕРЕЛІК РОБІТ
ПРОВАНДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ СТВОРЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРИ
(будівництво об'єкта архітектури, який за складністю архітектурно-будівельного рішення та (або)
інженерного обладнання належить до IV і V категорії складності)

4.00.00	БУДІВЕЛЬНІ ТА МОНТАЖНІ РОБОТИ	5.01.02	Опалення
4.02.00	Улаштування основ та фундаментів збірних та монолітних	5.01.03	Вентиляції і кондиціювання повітря
4.05.00	Зведення металевих конструкцій	5.01.04	Газопостачання та газобудівництва
4.06.00	Зведення збірних бетонних та залізобетонних конструкцій	5.01.05	Технологічних трубопроводів
4.08.00	Зведення кам'яних та армокам'яних конструкцій	5.01.07	Електропостачання, електрообладнання і електроосвітлення
4.09.00	Зведення дерев'яних конструкцій	5.01.08	Автоматизації і контрольно-вимірювальних приладів
4.10.00	Монтаж інженерних споруд	5.01.09	Зв'язку, сигналізації, радіо, телебачення, інформаційних
4.18.00	Клас наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва: -клас СС2 - середні наслідки	6.00.00	БУДІВНИЦТВО ТРАНСПОРТНИХ СПОРУД
4.19.00	Умови будівництва: -звичайні	6.02.00	Доріг автомобільних
5.00.00	МОНТАЖ ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ	6.08.00	Клас наслідків (відповідальності) транспортних споруд: -клас СС2 - середні наслідки
5.01.00	Монтаж внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів і засобів вимірювання	6.09.00	Умови будівництва:
5.01.01	Водопроводу та каналізації		-звичайні

Голова

О.В. Рибак

Показники платоспроможності і фінансової стабільності

ТОВ "ФАМА БУД» за 2016 –2017 роки

Показник	Нормативне значення	На 31.12.16 р.	На 31.12.17 р.	Відхи- лення
1	3	4	5	6
1. Аналіз ліквідності підприємства				
1.1. Коефіцієнт покриття	> 1	2,78	1,98	-0,8
1.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	2,32	1,89	-0,43
1.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення	0,0001	0,0004	+0,0003
1.4. Чистий оборотний капітал (тис. грн.)	> 0 збільшення	13291,7	39756,4	+26464,7
2. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства				
2.1. Коефіцієнт автономії	> 0,5	0,96	0,87	-0,09
2.2. Коефіцієнт фінансування	< 1 зменшення	0,04	0,14	+0,1
2.3. Коефіцієнт забезпечення власними оборот- ними активами	> 0,1	1,78	0,98	-0,8
2.4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 збільшення	0,07	0,14	0,7
3. Аналіз рентабельності підприємства				
3.1. Коефіцієнт рентабельності активів	> 0 збільшення	0,002	0,008	+0,006
3.2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 0 збільшення	0,002	0,014	+0,012
3.3. Коефіцієнт рентабельності діяльності	> 0 збільшення	-	-	-

Закінчення. дод. 3

Аналізуючи наведені показники, можна зробити висновки, що коефіцієнт покриття на рівні 2,78 та 1,98 позитивно характеризує платіжні можливості підприємства, тобто показує можливість повністю розрахуватися по своїх боргах за рахунок оборотних активів. Коефіцієнт швидкої ліквідності на рівні 2,32 та 1,89 показує здатність виконувати поточні зобов'язання за рахунок коштів, короткострокових фінансових вкладень та дебіторської заборгованості.

Низьке значення коефіцієнту абсолютної ліквідності – на рівні 0,0001 та 0,0003, означає, що підприємство не може в поточний момент погасити всі свої короткострокові борги.

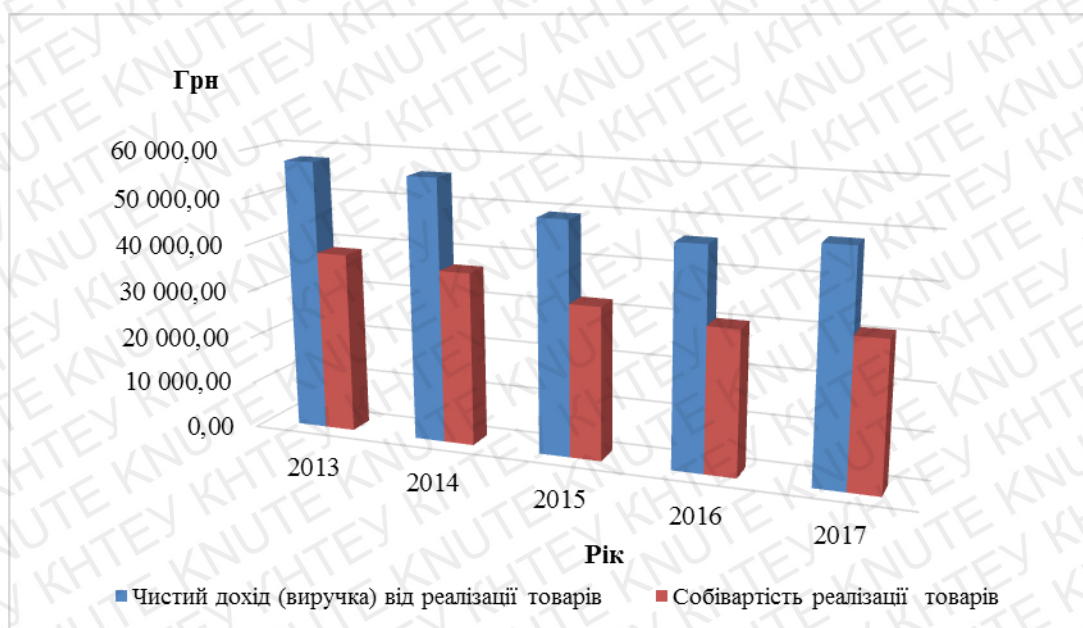

Рис.1.Динаміка чистого доходу та результаті діяльності ТОВ "ФАМА БУД» за 2013 –2017 роки

Основними критеріями діяльності є якість виконаних робіт, мінімальні терміни будівництва та індивідуальний підхід до кожного замовника.

Висококваліфіковані фахівці, налагоджена робота з партнерами, максимальна технічна готовність дозволяють досягти високої якості будівництва АЗС.

Первинні документи з руху виробничих запасів підприємства

№ п/п	Форма доку-менту	Назва документу	Призначення документу
1	2	3	4
1	М-1	Журнал обліку вантажів, що надійшли	Застосовується для реєстрації транспортних документів, пов'язаних з отриманням вантажів та оприбуткуванням їх на склад підприємства
2	М-2	Довіреність	Призначена для підтвердження права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні запасів
3	М-2а	Акт списання бланків	Призначений для списання використаних бланків довіреностей
4	М-3	Журнал реєстрації довіреностей	Призначений для реєстрації виданих довіреностей та розписки в їх отриманні
5	М-4	Прибутковий ордер	Використовується на складі, заповнюється в день надходження запасів при відсутності розбіжностей з документами постачальника, при оприбуткуванні запасів з переробки
6	М-7	Акт про приймання матеріалів	Складається при прийнятті запасів, якщо є розбіжності з документами постачальника, або коли виробничі запаси надійшли без документів. Використовується для обліку надходження запасів і для направлення листа-претензії постачальнику
7	М-8, 9, 28, 28а	Лімітно-забірна картка	Використовується для систематичного відпуску у виробництво лімітованих матеріалів, а також для поточного контролю за дотриманням встановлених лімітів їх відпуску. Зазначається місячний ліміт відпуску даному цеху
8	М-10	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів	Заповнюється при разовому відпуску запасів для виробничих та господарських потреб
9	М-11	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів	Використовується для разового відпуску запасів всередині підприємства
10	М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
11	М-16	Матеріальний ярлик	Використовується для позначення одиниць запасів

Продовж. дод. К

1	2	3	4
12	М-17	Картка складського обліку матеріалів	Використовується для обліку виробничих запасів на складі
13	М-18	Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу	Складається завскладом (комірником) у разі виявлення відхилень фактичного залишку виробничих запасів від встановлених норм
14	М-19	Матеріальний звіт	Складається МВО і передається до бухгалтерії; відображає рух запасів на складі, у цеху або відділі підприємства за певний період
15	М-20	Накладна на відпуск ТМЦ	Використовується для відпуску запасів за межі підприємства
16	63	Рахунок-фактура	Використовуються для розрахунків між постачальниками та покупцями за відвантажені (відпущені) товари
17	1-ТН	Товарно-транспортна накладна	Призначена для обліку поставок запасів та розрахунків за їх перевезення автомобільним транспортом. Використовується для якісного та кількісного приймання запасів.
18	-	Акт закупки запасів	Використовується при закупівлі запасів підзвітними особами у фізичних осіб на ринку та в інших місцях торгівлі
19	-	Акт про брак	Складаються на брак, який виник у виробництві. На підставі цих документів брак оцінюється за нормативною вартістю з врахуванням місця виникнення браку і технології операції
20	-	Відомість про брак	

Облік придбання виробничих запасів

№ п/ п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
			Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6
Придбання запасів за грошові кошти на умовах передоплати					
1	Перераховано передоплату за сировину постачальнику	Платіжне доручення	371	311	89 670,00
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	644	14 945,00
3	Отримано сировину від постачальника	Накладна типової форми № М-11, прибутковий ордер типової форми № М-4*	201	631	74 725,00
4	Закрито розрахунки з ПДВ	Податкова накладна	644	631	14 945,00
5	Обліковано послуги з доставки сировини	Акт наданих послуг	201	685	2 250,00
6	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	685	450,00
7	Здійснено зарахування заборгованостей за сировину	Бухгалтерська довідка	631	371	89 670,00
8	Оплачено послуги з доставки сировини	Платіжне доручення	685	311	2 700,00

Придбання запасів за грошові кошти на умовах оплати після поставки					
1	Оприбутковано ПММ від постачальника	Типові форми	203	631	72 300,00
		№ М-4, № М-11, № 1-ТН			
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	14 460,00
3	Обліковано послуги з доставки ПММ	Акт наданих послуг	203	685	3 700,00
4	Відображено податковий кредит із ПДВ за послугами з доставки	Податкова накладна	641	685	740
5	Перераховано кошти за ПММ	Платіжне доручення	631	311	86 760,00
6	Сплачено транспортній організації вартість доставки товару	Платіжне доручення	685	311	4 440,00

Продовження дод. Л

Придбання запасів за готівковий розрахунок через підзвітну особу					
1	2	3	4	5	6
1	Отримано в касу кошти для видачі під звіт	Банківський чек, Прибутковий касовий ордер типової форми № КО-1	301	311	3 200,00
2	Видано з каси працівнику під звіт грошові кошти для придбання сировини	Видатковий касовий ордер типової форми № КО-2	372	301	3 200,00
3	Оприбутковано сировину від постачальника - неплатника ПДВ	Авансовий звіт, типова форма № М-4	201	372	2 350,00
4	Повернено в касу залишок підзвітних грошових коштів	Прибутковий касовий ордер	301	372	850

Самостійне виготовлення напівфабрикатів					
1	Передано у виробництво сировину для виготовлення напівфабрикатів	Типова форма № М-11, лімітно-забірна картка (типові форми № М-28, № М-28а)	801	201	21 320,00
			23	801	
2	Передано на виробництво інші матеріали	Матеріальний звіт типової форми № М-19	809	209	4 725,00
			23	809	
3	Обліковано на виробництво напівфабрикатів витрати з використання електроенергії, води, газу	Відомість розподілу затрат	84	377	9 458,60
			23	84	
4	Відображено витрати на оплату праці працівників, зайнятих виготовленням напівфабрикатів	Типові форми № П-5, № П-6, № П-7	811	661	4 350,00
			23	811	
5	Списано на виробництво нараховані на виплати працівникам внески: - до ПФУ (33,2 %)	Бухгалтерська довідка	821	651	1 444,20
			23	821	
6	Нарахована амортизація основних засобів і МНМА виробничого призначення	Відомість нарахування	831	131, 132	329,7
		та розподілу амортизації	23	831	